

H. G. H. H. H.

Inledning.

Verldsspråket Volapük

och dess betydelse särskildt för verldshandeln.

Det nittonde århundradet har medfört ett antal uppfinningar, som bragt de mest olika nationer ett godt stycke närmare hvarandra. Införandet af ångmaskiner i jernvägarnes och fartygens tjenst, vidare tankens raska fortplantning genom den elektriska tråden hafva fört med sig väldiga förändringar; jorden har liksom blifvit mindre, och förbindelserna folken emellan hafva ökats i en grad, som under förra århundraden aldrig varit fallet. Den lifligare samfärdseln har nödvändiggjort en förbättring af postväsendet, och verldspostföreningen har blott varit en naturlig följd af densamma och det fattas numera såsom en vidare logisk följd blott ett verldsspråk. Det var med tanken riktad härpå som den tyske vetenskapsmannen D:r Albert Wild slutade en afhandling öfver "Pasigrafiens historia*) och framsteg under senare tiden" med dessa ord: "trådar och skenor förbinda städer och länder, men icke deras språk."

*) Pasigrafi = allmänt skriftsätt: konst att återgifva meningen med skriftecken, som af alla kunna förstås.

Detta andliga medel att bringa folken i närmare och innerligare förbindelse med hvarandra, *ett universalspråk*, fattas ännu.

Det finnes visserligen många som anse att vi redan hafva ett världsspråk, men då den ene såsom sådant anser engelska, en annan franska språket, och en tredje kanske latin, så skulle det således finnas tre världsspråk, men världsspråk eller universalspråk kan dock blott vara ett. Att franska och engelska språken ända in i våra dagar hafva kunnat så vidt utbreda sig, beror hufvudsakligast derpå, att dessa tvänne språk liksom bilda motvigt mot hvarandra. Om likväl något nu lefvande språk verkligen skulle förklaras för världsspråk, så kunde man vara öfvertygad om att det folk, hvars modersmål detta språk vore, skulle tillegna sig en sådan öfvervigt öfver de andra nationerna, att reaktioner ej skulle kunna uteblifva. Bredvid de vanskligheter som de inbördes rivaliteterna mellan de stora europeiska nationaliteterna skulle framkalla finnes ännu en icke oviktig stöttesten, nemligen de svårigheter som *uttalet*, *rättstafningen* och *grammatiken* i dessa språk medföra. Ensamt inlärandet af franska eller tyska verberna med deras förvecklade böjningsformer förorsaka ofantliga svårigheter, som t. ex. för asiatiska folkslag äro hardt nära öfvervinneliga. De döda språken deremot hafva, hvad redan benämningen antyder, öfverlevat sig sjelfva och passa ej för våra nuvarande förhållanden.

Derför hafva redan under två århundraden olika försök gjorts, att skapa ett alldeles nytt språk, såsom *universalspråk*. Ehuru skapandet af ett sådant, såsom den store språkforskaren Max Müller anmärker, alldeles icke innefattar någon absurditet, så blefvo dock dessa försök utan resultat, alldenstund de, fastän genialiska

och filosofiska i sina grundtankar, i användningen voro allt för opraktiska och besvärliga.

Först under de sista åren har ett system framträdtt som redan vunnit så många anhängare, att det nu framstår såsom en makt som man ej bör underskatta. Detta är det af en eminent filolog, pastor *J. M. Schleyer* uppfunna verldsspråket "Volapük", öfver hvilken uppfinning många framstående lärde yttrat sig i gillande och till och med smickrande ordalag. Så skref professor Bauer i Agram för någon tid sedan: "Volapük är den fullkomligaste produkt af språkvetenskaplig kombinationsförmåga". Många flera sådana eller liknande yttranden skulle kunna anföras, men härutinnan, liksom i allt annat, torde vara bäst att sjelf pröfva.

Volapük har den enklaste ortografi som kan uttänkas: "För hvarje ljud ett tecken, för hvarje tecken blott ett ljud! Icke en enda bokstaf stum eller öfverflödig! Speciella nationalljud som äro svåra för andra folk att uttala, undvikas uti Volapük. Tonfallet lägges för tydlighets skull på ordets sista stafvelse. Språkets material eller grundformer bildas af substantiv-stammar, som tagits ur de olika språken, allt efter som de bäst passade för systemet. Den jemförelsevis största ordkontingenten lemnar engelska språket. I Volapük finnes blott ett sätt att bilda pluralform, blott en deklination, blott en komparation och konjugation och inga oregelbundna verber, utan att språket därför blir entonigt. Volapük känner ingen artikel och intet kön; blott de lefvande varelsernas naturliga kön urskiljas. Tecknen för deklinationsformerna äro: i genitivus *a*, dativus *e*, ackusativus *i*; tecknet för pluralformen är alltid *s*. Kortheten och enkelheten af den lärobok i Volapük som här föreligger skall lätt intyga sanningen af dessa yttranden.

Det är naturligtvis omöjligt att noga och med bestämdhet uppräknat alla de fördelar, som skola för nationerna uppstå ur detta världsspråk, lika litet, som man vid beskådandet af den första primitiva jernvägen kunde förutsäga, hvilken nytta den skulle göra menskligheten. När vi således tala om Volapüks nytta såsom universalspråk, är det vår mening att blott framhålla det, som ligger närmast till hands.

Hur många nyttiga kunskaper skulle icke lärjungarne i de olika högre läroanstalterna, och således äfven och icke minst unge köpmän kunna tillegna sig, om de icke nödgades använda så mycken tid på de svåra språkstudierna! Och dertill kommer dessutom, att de främmande språken i de flesta fall studeras och inhemtas mycket ofullkomligt, alldenstund det är mest genom en långvarig praktik som de blifva en verklig andlig egendom. Visserligen skola främmande språk äfven efter Volapüks införande komma att studeras, ty hvar och en som har för afsigt att under en längre tid uppehålla sig i främmande land, skall alltid göra klokt uti att grundligt tillegna sig detta lands språk, — men såsom allmänt handelsspråk skulle intet annat språk än Volapük gälla, medan man nu begagnar sig än af engelskan, än af franskan, än af ett annat språk eller till och med af en slags språkblandning såsom till exempel Pidgin-språket, som vid kinesiska kusten måste tjenstgöra såsom internationelt handelsspråk. Och denna språkförbistring gifver ofta nog anledning till de största olägenheter, hvaremot språkenhet endast kan medföra fördelar.

Om vi kasta en blick på Nordamerika, så nödgas vi erkänna, att denna jernförelsevis ännu så unga stat i mycket är Europa öfverlägsen. Till detta förhållande bidraga naturligtvis många orsaker, men en bland dessa

är otvifvelaktigt, att i detta oerhördt stora landtområde finnes *ett enda* statsspråk. Om således Europa vill bjuda spetsen åt Amerikas konkurrens, måste man ovilkorligen se till, att de europeiska staterna sluta sig närmare till hvarandra äfven i språkligt hänseende och till uppnåendet af detta ändamål torde just Volapük blifva ett utmärkt hjälpmedel.

Och ett och annat steg har ju också redan tagits i denna riktning. Så gäller t. ex. på sjön redan ett internationelt språk, flaggspråket. Huru förträffligt skulle nu icke Volapük för sin korthets skull lämpa sig som telegrafspråk. Såsom regel vid telegrafering gäller hittills, som bekant, att återgifva ett telegram ordagrant och bokstafligen såsom det af afsändaren inlemnas. Men de olika språkens rättskrifning fordrar emellertid flera eller färre öfverflödiga bokstäfver, hvarigenom uppstå icke endast större kostnader för afsändaren utan äfven onödig tidsutdrägt, hvadan det korta Volapüks fördelar i detta hänseende ej kunna förnekas eller ens förbises.

Vidare har man, för talrika nyuppfunna saker, med tillhjälp mest af den latinska och grekiska etymologien skapat nya ord, hvilket väl är ett bevis på att man i våra dagar är angelägen om att genast göra hvarje produkt till allmän egendom. I Volapük är nu funnet ett språk, som för hvarje nytt begrepp genast lemna ett nytt ord. Hvarje uppfinnare vill sprida sin uppfinning i så vida kretsar som möjligt, och måste se till att den blir bekant äfven i utlandet, men dertill fordras åter en mängd främmande språk. Se på kataloger, bruksanvisningar m. m., på huru många språk måste dessa ej nu tryckas! Ett internationelt handelspråk skulle härvidlag åstadkomma en ovärderlig lättnad. Derfor hafva äfven redan många handelshus, synnerligen i Paris, börjat använda Volapük och allt

flera blifva de skyltar man kan få se i kontorsfönstren: "Spodon volapüko" ("Man korresponderar på Volapük"). I Holland och Belgien har saken så långt framskridit, att Volapük undervisas i skolorna. Bland Rysslands statsembetsmän finnas många, till ex. statsrådet Bieck, som intressera sig för världsspråket och bilda föreningar för dess främjande. I Spanien har språket raskt vunnit inträde genom professor dr. Letamendis i Madrid och dr. Iparraguirres i Guadalajara åtgöranden. I Frankrike har saken omfattats af män, hvilkas namn äro kända i vida kretsar äfven i utlandet, såsom Lourdelet, professor dr. Kerckhoffs, kritikern Sarcey, deputeranden Duval m. fl. Tidskrifter för Volapüks utbredande utgifvas redan i Tyskland (fyra), Frankrike, Holland, Spanien, Italien, Österrike, Danmark, samt inom kort i *Sverige* och slutligen till och med på ön Porto Rico i Vestindien.

Det är alltså hög tid för alla och i synnerhet för affärsverlden, att äntligen antaga ett gemensamt medel till andligt, skriftligt och muntligt umgänge med hvarandra, för att dymedelst upphäfva det andliga afstånd som uppstår genom språkens olikhet — och denna tanke är så viktig och af sådan betydelse, att man måste häpna öfver huru bildade menniskor ännu i våra dagar kunna motsätta sig densamma genomförande, i stället för att hälsa den med sann glädje och att hvar i sin mån söka bidra att befordra detta vårt århundrades stora verk.

(En katalog öfver den redan ganska talrika Volapükliteraturen erhålles genom hvarje bokhandel och på requisition äfven direkt från "Weltsprache-Bureau" i Konstanz [Baden]).

Fullständig lärokurs i Volapük.

FÖRSTA BOKEN.

SPRÅKLÄRA.

I.

Uttal och rättskrifning.

I. *Alfabetet.*

Volapük har tjugosju bokstäfver, nämligen åtta vokaler och nitton konsonanter:

a, ä, e, i, o, ö, u, ü,

b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, x, y, z¹.

Hvarje bokstaf har blott ett enda ljud.

II. *Vokaler*².

Vokalerna äro alltid *långa*; de uttalas:

a som a i ram: pat, särskild omständighet.

ä — ä — säd: mäl, sex.

e — e — se: te, endast.

i — i — mil: pir, pyramid.

ö — ö — snö: fö, framför.

o — å: kot, orsak.

u — o: su, på.

ü — y: tüb, kar.

¹ Konsonanterna q, w, användas blott i egennamn.

² Schleyer använder särskilda tecken för vokalerna ä, ö, ü.

Två vokaler bredvid hvarandra uttalas hvardera med sitt ljud: *laud*, *lärka*, l. *la-ud*; *tein*, *taktegel*, l. *te-in*.

III. Konsonanter.

Konsonanterna uttalas som i svenskan, med undantag af *c* och *j*, hvilka ljuda: *c* som *dsch* och *j* som *sk* i "skön"; *z* uttalas som *ts*, *y* som det svenska *j*; *g* och *k* äro hårda som i "gaf" och "kam"; *f* uttalas aldrig som *v*.

Can, *handelsvara*, l. **dschan**.

Jad, *skugga*, l. **schad**.

Zif, *stad*, l. **tsif** (ej: **tsiv**).

Bokstafven *h* är alltid hörbar¹.

IV. Betoning.

Betoningen är densamma som i franskan; accenten faller alltid på sista stafvelsen: **tikele**, *åt tänkaren*, l. *tikelé*.

V. Egennamn.

Egennamn öfversättas icke; de uttalas och stafvas enligt bruket i det land de tillhöra: **Jean**, **John**, **Johann**, **London**, **Roma**, **Köln**. Endast de större staterna hafva fått en särskild benämning: **Flent**, *Frankrike*; **Deut**, *Tyskland*; **Nelij**, *England*.

Läs-öfning.

Plofed de literat ällilädom
vöno in klad funapükati fa
Fléchier su Turenne.

Mayed stüla e subim tikas
älegäloms julelis valik, e bal
de oms äsagom konfiko nilele
omik: »Kiüp okanol mekön
pükati sümik?» — »Ven obi-
nol Turenne», votik ägesa-
gom.

En lärare i literaturhistoria
föredrog en dag i sin klass
Flechiars liktal öfver Tu-
renne. Stilens majestät och
tankarnes höghet hänförde
alla lärjungarne, och en af
dem sade spefullt till sin
granne: »När skall du kunna
hålla ett sådant tal?» —
»När du blir Turenne,» sva-
rade den andre.

¹ Några anse det vara enklare och bättre att ersätta *h* med grekiskans spiritus asper (') 'ap, *harpa*.

II.

Substantivet.

I. *Deklination.*

Volapük har blott en deklination, och den gäller för alla böjliga ord i satsen.

Singularis.

N.	Dom,	<i>huset,</i>
G.	Doma eller de dom,	<i>husets,</i>
D.	Dome eller al dom,	<i>åt huset,</i>
A.	Domi ¹ ,	<i>huset.</i>

Pluralis.

N.	Doms,	<i>husen,</i>
G.	Domas eller de doms,	<i>husens,</i>
D.	Domes eller al doms,	<i>åt husen,</i>
A.	Domis,	<i>husen.</i>

Vid egennamn böra kasusändelser icke användas, utan alltid prepositions-formerna. Egennamn kunna antaga pluralismärke ('s):

De Schleyer, *Schleyers;* **al Schleyer,** *åt Schleyer.*
De Duval's, *herrarne Duvals;* **al Duval's,** *åt herrarne Duval.*

Adverbial, som beteckna tid, mått, vikt, värde etc. böra ej förekomma i ackusativ, utan sättas i nominativ.

Ebinob yels tel in Cinän, *jag har varit två år i Kina.*
Miglam de kaf kostom frans *en kilo kaffe kostar tre*
kil, *francs.*

Bestämd artikel användes icke: **vat** betyder både *vatten* och *vattnet*.

Obestämd artikeln heter **sembal**, som egentligen betyder *någon*, hvem som helst. Den kan efter behag användas eller uteslutas; *ett hus, dom* eller **dom sembal**. Räkneordet *en, ett*, heter **bal**: *ett hus, dom bal*.

¹ Vokativ kan uttryckas genom interjektionen **o**: *min herre, o Söl*.

II. *Genus.*

Alla nomen äro maskulina med undantag af dem, som beteckna feminina varelser. Femininum bildas genom att framför maskulinum sätta pronominet *of*, *hon*¹.

Flen, <i>vänneren</i> ;	of-flen, <i>väninnan</i> .
Tidel, <i>läraren</i> ;	of-tidel, <i>lärarinnan</i> .
Blod, <i>brodern</i> ;	of-blod, <i>systemen</i> .

Några subst. förekomma blott i femininum.

Mot, *moder*.

Vom, *qvinna*.

Öfnings-stycket I.²

Labob ³ , <i>jag har</i> .	Mon, <i>penningarne</i> .
Labobs, <i>vi hafva</i> .	Pened, <i>breffvet</i> .
Labol, <i>du har</i> .	Stof, <i>tyget</i> .
Labols, <i>I hafven</i> .	Can, <i>handelsvaran</i> .
Labom, <i>han har</i> .	Canel, <i>köpmannen</i> .
Laboms, <i>de hafva</i> .	Nilel, <i>grannen</i> .
Binob, <i>jag är</i> .	Flen, <i>vänneren</i> .
Lemob, <i>jag köper</i> .	In, <i>uti</i> .
Selob, <i>jag säljer</i> .	Plo, <i>för</i> .
Givob, <i>jag gifver</i> .	No, <i>icke, nej</i> .

1. Labob penedi plo flen canela ³ .	7. Givob penedis de Per al Karl.
2. Lemob stofis; labol canis.	8. Selob stofis de Per caneles de London.
3. No binob in dom of-canela.	9. Nilels laboms stofis plo canels.
4. Labols moni, no labols flenis.	10. Flens nilela laboms domis.
5. Binob nilel flena de Per.	11. Givob moni flenes of-ninela.
6. Nilel canela labom fleni in Paris.	12. Labobs canis in dom flena sembal.

¹ Många volapükister använda ännu en förstafvelse, *ji*, för uttryckandet af femininum, så att man finge en skilnad mellan *of-tidel*, *lärarinnan*, och *ji-tidel*, *lärarens hustru*.

² Öfversättningen återfinnes längre fram i boken.

³ Verbet böjes genom att till stammen lägga de personliga pronomina *ob*, *obs*, *jag*, *vi*; *ol*, *ols*, *du*, *I*; *om*, *oms*, *han*, *de*.

III.

Adjektivet.

I. *Dess bildning och deklination.*

Adjektivet bildas i allmänhet af substantivet genom tillägg af ändelsen **ik**:

Fam , <i>ära</i> ,	famik , <i>ärorik.</i>
Dol , <i>smärta</i> ,	dolik , <i>smärtsam.</i>

Adjektivet är alltid oböjligt och står efter substantivet¹.

Labob domis gletik, *jag har stora hus.*

Doms binoms gletik, *husen äro stora.*

Användt som substantiv antager adjektivet böjningsändelse:

Vietiks e blägiks, *de hvita och de svarta.*

Genom att till adjektivet lägga ändelsen **os** bildas ett adjektivet motsvarande substantiv (se kap. V).

Gudik , <i>god</i> ,	gudikos , <i>det goda.</i>
Valik , <i>allt</i> ,	valikos , <i>det hela.</i>

Karl epenom valikosi obe, *Karl har skrivit till mig om allt.*

Vid öfversättning af ämnesnamn kan substantivet ersättas af adjektivet:

Tab mabik eller **de mab**, *ett marmorbord.*

Anm. Af adjektivet bildas motsvarande adverb genom tillägg af ändelsen **o**:

Famiko , <i>ärorikt.</i>	Doliko , <i>smärtsamt.</i>
---------------------------------	-----------------------------------

När *mycket*, *föga*, *få*, *lika många*, *lika mycket*, *för många*, *för mycket*, hänföra sig till ett substantiv, utsatt eller

¹ Många volapükister yrka, att adjektivet ibland må ställas framför sitt substantiv och att det då böjes; t. ex.: **gletikas domas = domas gletik.**

underförstådt, så äro de adjektiv och öfversättas med *mödik*, *mycket*, *många*, *nemödik*, *föga*, *få*, *so mödik*, *lika mycket*, *lika många*, *tu mödik*, *för mycket*, *för många*. När de äro adverb, tillägges enligt regeln ändelsen *o*: *mödiko* (*mödo*).

Mens mödik pükoms tu *många människor tala för*
mödiko, *mycket.*

II. Komparation.

Komparativen och superlativen bildas genom att till positiven lägga adverbena *um*, (*umo*, *mer*) och *ün*, (*üno*, *mest*):¹

Gletik, *stor.*

Gletikum, *större.*

Gletikün, *störst.*

*Lika . . . som återgifves med so . . . ka*².

Binob so gletik ka ol, *jag är lika stor som du.*

Binom gletikum ka ob, *han är större än jag.*

För att stärka en egenskap, som tillägges ett subst., utan att jemförelse dervid åsyftas, användes adv. *vemo*, *mycket*, *ganska*, eller ock sättes adj. i superlativ och får då ändelsen *ün*:

Dom gletikün eller vemo gletik, *ett mycket stort hus.*

Mödik och *nemödik* bilda sina komparationsgrader regelbundet, men adverbena *mödiko* och *nemödiko* hafva dubbla former för komp. och superl.: *umo* eller *mödik-umo*³, *mer*; *üno* eller *mödiküno*, *mest*; *luumo*⁴ eller *nemödikumumo*, *mindre*; *luüno* eller *nemödiküno*⁵ *minst*.

Labob flenis mödikum ka ol, *jag har flere vänner än du.*

Karl epükom mödiküno, *Karl har talat mest.*

¹ Många volapükister fordra, att äfven substantiven må kunna kompareras, så att man likasom i ungerska språket kunde säga: *söl*, *en herre*, *sölum*, *en större herre*, *sölün*, *den största herren*.

² Man har föreslagit att vid komparativen *lika . . . som* låta äs ersätta *ka*.

³ Herr Schleyer föreslår ännu en tredje form, *plu*.

⁴ *Luumo* är sammansatt af *lu*, prefix uttryckande försämring, och *umo*.

⁵ Båda formerna användas med lika fördel.

Öfnings-stycket II.

Binob, jag är.

Binobs, vi äro.

Binol, du är, Ni är.

Binols, I ären.

Binom, han är.

Binoms, de äro.

Lieg, rikedomen.

Pöf, fattigdomen.

Glet, storhet.

Smal, litenhet.

Gud, godheten.

Golüd, guld.

Silef, silfret.

Lin, ringen

Glok, klockan, uret.

Zif, staden.

Süt, gatan.

Man, man.

Valik, all.

E, och.

1. Binob gletikum ka flen
nilela.2. Canels pöfik no laboms
domis gletik.3. Binom man vemo pöfik
e vemo smalik.4. Givob gloki silefik al
Per.5. Madrid no binom zif so
gletik ka Paris.6. Dom canela binom luumo
smalik ka dom de
Karl.7. Flens valik de Per
laboms linis golüdik.8. Binols in süt gletikün
zifa.9. No binoms vemo liegik;
laboms canis gudik ne-
mödik.10. Liegiks binoms flens
gudikün pöfikas.11. Labob stofis mödik:
selob canis mödikum
ka nilel.12. No labol moni so mödik
ka man pöfikün zifa.

IV.

Räkneord.

I. Grundtal.

1. Bal.	10. Bals.	11. Balsebal.
2. Tel.	20. Tels.	12. Balsetel.
3. Kil.	30. Kils.	31. Kilsebal.
4. Fol.	40. Fols.	43. Folsekil.
5. Lul.	50. Luls.	57. Lulsevel.
6. Mäl.	60. Mäls.	68. Mälsejöl.
7. Vel.	70. Vels.	170. Tum vels.
8. Jöl.	80. Jöls.	180. Tum jöls.
9. Zül.	90. Züls.	690. Mältum züls.
100. Tum.	1000. Mil.	3000. Kilmil.

Man ser af ofvanstående, att enheterna förenas med tiotalen genom konjunktionen **e**, och: **bals e bal**.

Grundtalen äro oböjliga, utom då de stå ensamma.
Labom blodis tel, labob bali, *han har två bröder, jag har en.*

II. *Ordningstal.*

Ordningstalen bildas genom att till grundtalen lägga ändelserna **id** och **ik**:

Balid, *den förste.*

Balik, *enkel.*

Telid, *den andre.*

Telik, *dubbel.*

Kilid, *den tredje.*

Kilik, *tredubbel.*

Balsid, *den tionde.*

Balsik, *tiodubbel.*

Tumid, *den hundra.*

Tumik, *hundra-dubbel.*

III. *Numerala adverb.*

Balido, *för det första.*

Telido, *för det andra.*

Baliko, *enkelt.*

Teliko, *dubbelt.*

Balna, *en gång.*

Telna, *två gånger.*

Balidna, *första gången.*

Telidna, *andra gången.*

Balidno, *för första gången.*

Telidno, *för andra gången.*

Dessa adverb kunna i sin tur bilda numerala adjektiv:

Balnik, *af ett slag.*

Telnik, *af två slag.*

Balnalik, *som eger rum en gång.*

Telnalik, *som eger rum två gånger.*

IV. *Brutna tal.*

De brutna talen bildas af grundtalen genom tillägg af ändelsen **dil**, *del*:

Teldil bal,

en hälft.

Foldils kil,

tre fjerdedelar.

Tel e luldils fol,

två hela och fyra femtedelar.

V. *Tidsbestämningar.*

Datum uttryckes med ordningstal:

Balul balsezülid, *den 19 januari.*

Ordet **düp**, *timme*, åtföljdt af ett ordningstal, angifver timmen:

Düp kimid binos?	<i>hvad är klockan?</i>
Binos düp telid e lafik ¹ ,	<i>half tre.</i>
Düp mälid e foldils kil,	<i>tre kvart på sju.</i>

Öfningsstycket III.

Kostom, <i>det kostar.</i>	Yel, <i>året.</i>
Satin, <i>silket.</i>	Mul, <i>månaden.</i>
Jueg, <i>sockret.</i>	Vig, <i>veckan.</i>
Kaf, <i>kaffet.</i>	Del, <i>dagen.</i>
Vin, <i>vinet.</i>	Düp, <i>timmen.</i>
Met, <i>en meter.</i>	Minut, <i>minuten.</i>
Miglam, <i>en kilo.</i>	Lepäk, <i>balen (kaffe).</i>
Liät, <i>en liter.</i>	Tub, <i>tunnan, fatet.</i>
Fran, <i>en franc.</i>	Limödik? <i>huru många?</i>
Zim, <i>en centime.</i>	Limödo? <i>huru mycket? (adv.)</i>

1. Yel labom delis kiltum mälselul; mul labom vigis fol.	7. Doms lul balid süta binoms gletik; mälid e velid binoms smalik.
2. Givob franis teltum luls-mil plo dom gletik nilela.	8. Selob in vig bal miglamis telmil de kaf.
3. Miglam de kaf kostom luumo ka frans lul ² .	9. Lepäkis limödik de kaf labols?
4. Selob liäti de vin plo zims velselul.	10. Vin kostom mödikumo in Paris ka in Bordeaux.
5. Binobs canels kil liegikün zifa.	11. Limödo tub de vin kostom in Bordeaux?
6. Met de satin kostom frans kil zims luls.	12. Lemob foldili bal miglama de jueg e foldilis kil miglama de kaf.

¹ Man kan icke säga **teldil**, emedan *half* här måste uttryckas med ett adjektiv.

² Uti n:o 2 är **franis** akkusativ-objekt och måste stå i akkusativ; i n:o 3 får **frans** icke betraktas som akkusativ-objekt, utan som adverbial uttryckande värde, och måste då stå i nom. (se sid. 4). Af liknande skäl är ordet *huru mycket* i n:o 11 återgifvet med adv. **limödo**.

V.

Pronomen.

I. *Personligt pronomen.*

Personliga pronomen äro:

Ob,	obs.	<i>Jag, vi.</i>
Ol,	ols.	<i>Du, Ni, I, Ni.</i>
Om,	oms.	<i>Han, de.</i>
Of,	ofs.	<i>Hon, de.</i>
Os,	—	<i>Det.</i>
On,	—	<i>Man.</i>

De pers. pron. liksom alla pronomen, äro böjliga:

N. Ob, <i>jag.</i>	N. Obs, <i>vi.</i>
G. Oba eller de ob, <i>af mig.</i>	G. Obas eller de obs, <i>af oss</i> ¹ .
D. Obe eller al ob, <i>åt mig.</i>	D. Obes eller al obs, <i>åt oss.</i>
A. Obi, <i>mig.</i>	A. Obis, <i>oss.</i>

Dessutom har Volapük följande personliga pronomen: **ons**², *Ni*, (det tyska *Sie*, det spanska *Vd*) och det reflexiva **ok**, *sig*.

Sagom osi, *han säger det.*

Sagom oke, *han säger åt sig.*

Jag sjelf, vi sjelfva etc. återgifves med **ob it**, **obs it**, etc.

¹ Att i plur. skriva **obsa**, **obse**, **obsi**, såsom några volapükister göra, är att borttaga den öfverensstämmelse, som råder i de grammatikaliska formernas böjning.

² Detta **ons** är ett öfverflödigt pronomen. Vi hafva uteslutit det ur öfningsstyckena. Många, man kan nästan säga flertalet, använda sing. **ol** i betydelse *Ni och ...*. Det vore önskligt, att nästa möte ville antaga andra pers. sing. som tilltalsord i likhet med hvad som eger rum i en mängd andra språk.

II. *Possessivt pronomén.*

De possessiva pronomina bildas af de personliga genom tillägg af ändelsen *ik*:

Obik , <i>min</i> ¹ .	Obsik , <i>vår</i> .
Olik , <i>din</i> .	Olsik , <i>eder</i> .
Omik , <i>sin</i> ² , <i>hans</i> .	Omsik , <i>sin</i> , <i>deras</i> .
Ofik , <i>sin</i> , <i>hennes</i> .	Ofsik , <i>sin</i> , <i>deras</i> .
Onik , <i>sin</i> , <i>dess</i> .	

Mot e cils ofik, *modern och hennes barn.*
Löfon läni onik, *man älskar sitt land.*

För att undvika för många ord med ändelsen *ik* kan man ersätta poss. pron. **obik**, **obsik**, etc. med **oba**, **obas**, etc., genitiv af de personliga pron.: **fat gudik oba**, *min gode fader*.

Äfven sjelfständiga, äro de possessiva pron. böjliga:
Penob flenes olik e obikes, *jag skrifver till dina vänner och till mina.*

Som de förenade poss. pron. icke hafva särskild form för olika genus, är det onödigt att upprepa dem framför hvarje substantiv:

Fat, mot e blods obik, *min fader, min moder och mina bröder.*

Öfnings-stycket IV.

Sevob , <i>jag känner.</i>	Fat , <i>fadern.</i>
Tikob , <i>jag tänker.</i>	Mot , <i>modern.</i>
Pükob , <i>jag talar.</i>	Cil , <i>barnet.</i>
Lilädob , <i>jag läser.</i>	Son , <i>sonen.</i>
Penob , <i>jag skrifver.</i>	Blod , <i>brodern.</i>
Studob , <i>jag studerar.</i>	Buk , <i>boken.</i>
Jön , <i>skönheten.</i>	Ofen , <i>ofta.</i>
Delid , <i>dyrheten.</i>	Ko , <i>med.</i>
Gad , <i>trädgården.</i>	U , <i>eller.</i>
Cem , <i>rummet.</i>	Ni , <i>hvarken — eller.</i>

¹ Schleyer har en särskild form för de sjelfständiga poss. pron. *min*, *din* etc. **obikel**, **olikel**, etc.

² *Sin* kan återgifvas med **okik** eller **oka**, då det gäller att undvika tvetydighet: **löfom Karl ab no köseli okik**, *han älskar Karl, men icke sin kusin.*

1. Labob penedis plo ol e plo fat olik ¹ .	7. Karl no binom flen olsik; sevob omi.
2. Om e blod omik binoms flens obik tel gudikün.	8. Of-nilel e son ofik binoms in gad omsik.
3. Penob of-blode de Lovisa e no mote ofik.	9. Penob ni al ol, ni al of, ni al Per.
4. Cils obik binoms gletikum ka omiks.	10. Lilädob mödiko: studob ofen in buk olsik jönik.
5. Pükob ofen ko of in gad obsik.	11. Binobs ofenumo in gad obsik ka in cem obsik.
6. Cans olsik no binoms so delidik ka omsiks.	12. Binom vemo pöfik; givob ofen moni ome e ciles omik.

III. *Demonstrativt pronomnen.*

Förenade demonstrativa pronomnen *den här* öfversättes med *at*; *den der* med *et*:

Söl *at e läd et, den här herrn och det der fruntimret.*

Äfven som sjelfständigt demonstr. pron. återgifves *den här, den der* med *at* och *et*. *Det här, det der* öfversättes med *atos* och *etos*. Då ingen bestämmelse till rummet åsyftas, öfversättes *detta* med *atos*.

Ats binoms liegik, ets binoms pöfik. *de här äro rika, de der äro fattiga.*

Då tydligheten fordrar det, antager *at* och *et* en särskild form för att utmärka femininum: *atof, etof, den här, den der*².

Den (franskans* sjelfst. *celui, celle*) öfversättes med *ut*, pluralis *uts*; femininum *utof* användes endast, då tydligheten fordrar det:

Buk at binom ut flena obik, *denna bok och min väns (den af min vän).*

IV. *Interrogativt pronomnen.*

Hvem öfversättes med *kim* i mask., *kif* i fem. *Hvad* heter *kis*:

Kime givol buki olik? åt hvem gifver du denna bok?

Kisi openobs ome? hvad skola vi skrifva till honom?

¹ Schleyer föreslår att använda *ed, ud* framför vokaler, *ke* och *ple* framför ord, som börjas med *o*.

² Formerna *of-at, of-et, os-at, ji-at, etc.*, användas af somliga.

Hvilken, hvilkendera, sjelfständiga och förenade, återgifvas med kiom i mask., kiof i fem:

Püki kiom studols? *hvilket språk studerar ni?*
 Kiomi pükas at studols? *hvilketdera af dessa språk studerar ni?*

Kiof of-blodas olik binof is? *hvilken af dina systrar är här?*

Af kim och kiom äro följande adj. och adv. härledda:

Kimik? <i>hvad slags?</i>	Kimidno? <i>för hvilken gång i ordningen?</i>
Kimiko? <i>på hvad sätt?</i>	Kimidnik? <i>af huru många slag?</i>
Kimid? <i>hvilken i ordningen?</i>	Kiöp? <i>hvarest?</i>
Kimna? <i>huru många gånger?</i>	Kiüp? <i>när?</i>
Kimidna? <i>hvilken gång i ordningen?</i>	Kikod? <i>hvarför?</i>

Öfnings-stycket V.

Pükob, <i>jag talar.</i>	Söl, <i>herre, min herre.</i>
Pükobs, <i>vi tala.</i>	Läd, <i>fruntimmer, min fru.</i>
Vilol, <i>du vill.</i>	Vomül, <i>fröken.</i>
Vilols, <i>I viljen.</i>	Bod, <i>brödet.</i>
Sagom, <i>han säger.</i>	Mit, <i>köttet.</i>
Sagoms, <i>de säga.</i>	Vat, <i>vattnet.</i>
Fidön, <i>äta.</i>	Vin, <i>vinet.</i>
Dlinön, <i>dricka.</i>	Flif, <i>friskheten, svalkan.</i>
Penön, <i>skrifva.</i>	Led, <i>röd färg.</i>
Pledön, <i>leka.</i>	Ta, <i>emot.</i>

1. Ko kiom flenas obik vilols pledön?
2. Labom buki jönik; plo kim binom?
3. Kisi vilols dlinön, Läds e Söls?
4. Vilols dlinön de vin at ledik ko vat flifik.
5. Kiofe lädas at kil vilols penön?
6. Buks at binoms gudikum ka ets.
7. No pükobs plo läds at, pükobs ta ofs.
8. De mit e bod kiom vilols fidön?
9. Kimid del mula Per binom in Paris?
10. Penob flenes de Karl e no utes de Per.
11. Sevob sölis at fol: tel at binoms liegik, tel et binoms pöfik.
12. Kiöp buks olik e uts läda Per binoms?

V. *Relativt pronomen.*

Som, hvilken öfversättas med **kel**:

Flen keli löfobs, *vänner som vi älska.*

Läds kelis sevol, *fruntimren som ni känner.*

För tydlighetens skull användes femininformen **kelof**; *det som (= hvad)* återgifves med **atos kel** eller **kelos**:

Mot söla at, kelofi elogol, *denne herres moder, som du har sett.*
Nolob kelosi penol, *jag vet hvad ni skrifver.*

Hvem som helst, som, hvad som helst, som öfversättes med **aikel, aikelos**:

Aikelosi sagols, *hvad helst ni må säga.*

VI. *Obestämdt pronomen.*

Sjelfständiga obestämda pronomen äro:

Alim, *hvar och en.*

Ek, *någon.*

Nek, *ingen.*

Ans, *några.*

Som, *sådan.*

Bos, *någonting.*

Nos, *ingenting.*

It, *sjelf¹.*

Vi hafva förut sagt, att alla pronomen äro böjliga:
Epenob alime bosi nulik, *jag har skrifvit något nytt till hvar och en.*

De förnämsta förenade obestämda pron. är:

Alik, *hvarje.*

Anik, *någon.*

Nonik, *ingen.*

Ot², *densamme.*

Semba, *en, hvem som helst.*

Bofik, *båda.*

Somik, *sådan.*

Teldik, *mången.*

Votik, *annan.*

Balvotik, *hvarandra.*

Valik, *all(a), hel.*

Mödik, *många, mycket.*

Nemödik, *få.*

Mödumik, *flere, åtskilliga.*

¹ Schleyer har ännu ett obestämdt pronomen, **en**, *deraf*.

² Många volapükister använda **ot** såsom liktydigt med **om** och **of**: **givob oti ome**, *jag gifver honom det.*

De fleste af dessa förenade pron. kunna äfven användas sjelfständigt:

Votiks, *de andra;*

Mödumiks, *flere;*

Ots, *de samma;*

Valiks, *alla,*

Öfnings-stycket VI.

Kanob, *jag kan.*

Logol, *du ser.*

Getom, *han emottager.*

Klödobs, *vi tro.*

Mütols, *I bören.*

Löfoms, *de älska.*

Blibön, *förblifva.*

Kömön, *komma.*

Sedön, *skicka.*

Kapälön, *förstå.*

Pösod, *personen.*

Pük, *språket.*

Koten, *tillfredsställelsen.*

Nekoten, *missnöjet.*

Nevelo, *aldrig.*

Ibo, *ty.*

If, *om.*

Ab, *men.*

Is, *här.*

Us, *der.*

1. Logol is pösodi kel binom nevelo kotenik.
2. Sevob caneli kela cils binoms is.
3. No labol bukis, givob ole anis.
4. Alim de obs labom flenis so mödik ka ols.
5. Sevob pösodis mödumik kels laboms moni mödik, ab flenis nemödik.
6. Löfoms eki kel binom flen neka.
7. No kanob kapälön (atosi) kelosi sagols.
8. Sevob noniki de buks kelis mütols sedön.
9. Kikod no vilols kömön ko flens anik?
10. Moni limödik Per getom del alik?
11. Klödobs nosi de atos, ibo no binols flen obsik.
12. Binobs valiks nekotenik, if no vilols blibön ko obs.

VI.

Verbet.

I. *Formen.*

Till formen kan verbet vara *aktivt*, *passivt* eller *reflexivt*.

Verbets stam utgöres vanligen af ett substantiv: **pük**, *språket*, **pükön**, *tala*; **pen**, *pennan*, **penön**, *skrifva*. Personerna bildas genom att lägga de personliga pron. till verbets stam.

II. *Aktiv form.*A. *Indikativ.*

Presens.

Penob,	penobs,	<i>jag skrifver, vi skrifva.</i>
Penol,	penols,	<i>du skrifver, Ni skrifver, I skrifven.</i>
Penom,	penoms,	<i>han</i> } <i>de skrifva.</i>
Penof,	penofs,	<i>hon</i> } <i>skrifver, de skrifva.</i>
Penon,		<i>man</i> }

Indikativens öfriga tempus bildas genom att framför presensformen ställa de olika vokalerna såsom prefix:

Imperfektum	ä	} <i>penob,</i>	<i>jag skref.</i>
Perfektum	e		<i>jag har skrifvit.</i>
Plusqvamperfektum	i		<i>jag hade skrifvit.</i>
Futurum	o		<i>jag skall skrifva.</i>
Futurum exaktum . . .	u		<i>jag skall hafva skrifvit.</i>

Dessa prefix användas äfven för att bilda tidsadverb:

- Del,** *dag.*
- Adelo,** *i dag.*
- Ädelo,** *i går.*
- Edelo,** *i förrgår.*
- Odelo,** *i morgon.*
- Udelo,** *i öfvermorgon.*

Anm. 1. Frågande form bildas likasom i ryska språket genom prefixet *li-*¹ (= franskans *est-ce que*). Detta prefix uteslutes, när verbet föregås af ett interrogativpronomen eller ett frågande adverb. I elliptiska satser kan prefixet fogas till hvilken satsdel som helst.

Li-studol volapüki? Studerar ni volapük?

Kiüp okömol? li-odelo? när kommer ni? i morgon?

Anm. 2. För att utmärka den handlingens förgång, som uttryckes genom adv. *alltid*, *alltjemt* etc., använda Schleyer och många prefixet *i* mellan den prefixvokal, som utmärker tempus, och sjelfva verbet, t. ex.: *eibinom*, *han har städse varit*.

Öfnings-stycket VII.

• Golön, gå.	Ted, handeln.
Mogolön, gå sin väg.	Tedel, köpmannen.
Säkön, fråga.	Velat, sanningen.
Pelön, betala.	Maläd, sjukdomen.
Pölüdön, förlora.	Ya, redan.
Lugivön, låna (ut).	Sis, alltsedan, från.
Nolön, veta.	Ven, när, då.
Tuvön, finna.	Kiüp? när?
Yufön, hjälpa.	Na, efter att (konj.).
Spelön, hoppas.	Das, att.

1. Sedob ole tubis kil de vin kelis elemol.	7. Kiüp tedel at olugivom moni obes?
2. Äklödol das no äkapälob kelosi äsäkof.	8. Fat olsik li-klödom das ogolob ko om udelo?
3. Li-sevol pösodis keles mütobs penön?	9. If no yufols omi, no otuvom buki keli epölüdom.
4. Omogolom, ven ugetom penedi obik.	10. Karl li-spelom das osagofs velati obes?
5. Ven ugetols buki obik, omütols penön osi obe.	11. Emogolom, na ipölüdom moni omik (el. okik).
6. Isagon obe das äbinom malädik sis muls fol.	12. No okanob pelön canis kelis eselols obe.

¹ Man bör undvika att sätta frågetecknet omedelbart efter verbet, som några volapükister göra.

B. *Konditionalis*

bildas genom att till indikativens imp. och plusqvamp. foga ändelsen öv:

I. *Äpenob-öv, jag skulle skrifva.*

II. *Ipenob-öv, jag skulle hafva skrifvit.*

Anm. Konditionalis skrives äfven, och detta mera logiskt riktigt:

Penoböv } jag skulle skrifva.
Openoböv }

Epenoböv } jag skulle hafva skrifvit.
Upenoböv }

Bindestreck användes ej af Schleyer och många vid konditionalis och imperativ.

C. *Imperativ.*

Imperativen bildas genom att till pres. ind. foga ändelsen öd:

Penol-öd, skrif.

Penobs-öd, låtom oss skrifva.

Penols-öd, skrifven.

Penom-öd, han skrifve.

(**Äpenom-öd, han skall vara en som skref.**)

Epenom-öd, han hafve skrifvit.

(**Ipenom-öd, han skall vara en som hade skrifvit.**)

Openom-öd, han skole skrifva.

(**Upenom-öd, han skole hafva skrifvit.**)

Då blott en önskan och ingen befallning skall uttryckas, utbytes öd mot ös:

Flent lifom-ös! lefve Frankrike!

Imperativ på ös motsvarar äfven uttrycket *var så god och*¹:

Sagol-ös obe, var så god och säg mig.

¹ Schleyer använder äfven en förstärkt imperativ på öz: **gololöz!** *packa dig i väg!* Många volapükister använda en slags modaländelse **öx**, som motsvarar det svenska *torde*: **penomöx, han torde skrifva.**

D. *Konjunktiv.*

Konjunktiven bildas genom att till presens, imperfektum, perfektum och plusqvamperfektum af indikativen lägga ändelsen *la*:

Presens.	Penob-la , jag må skrifva.
Imperfektum.	Äpenob-la , jag måtte skrifva.
Perfektum.	Epenob-la , jag må hafva skrifvit.
Plusqvamperfektum.	Ipenob-la , jag måtte hafva skrifvit.

Konjunktiven användes sällan i volapük och är nödvändig endast efter vilkorliga konj. **om**, åtföljd af imp. eller plusqvamp.

Älemob-öv bukis , if älabob-la	<i>jag skulle köpa böcker, om jag hade penningar.</i>
moni ,	
Isagob-öv osi , if ibinom-la is ,	<i>jag skulle hafva sagt det, om han hade varit här.</i>

E. *Infinitiv och Particip.*

Det har redan blifvit sagdt, att infinitiven alltid slutar på **ön**:

Presens.	Penön , att skrifva. (Äpenön , att vara en som skref.)
Perfektum.	Epenön , att hafva skrifvit. (Ipenön , att vara en som hade skrifvit.)
Futurum.	Openön , att skola skrifva. (Upenön , att skola hafva skrifvit.)

Konjunktionen *för att* framför en infinitiv heter **al**:

Kömob al sagön ole, jag kommer för att säga eder.

Participets ändelse är **öl**:

Presens.	Penöl , skrivande. (Äpenöl , som skref.)
Perfektum (sv. supinum).	Epenöl , skrifvit. (Ipenöl , som hade skrifvit.)
Futurum.	Openöl , skolande skrifva. (Upenöl , skolande hafva skrifvit.)

Omotävöl odelo, begob oli Som jag skall resa i morgon,
blibön is. ber jag eder stanna här.

Participets presensform kan användas substantivt och antager då böjningsändelse. Gerundiven, som motsvarar svenskans konjunkional-satser, börjande med *under det att, derigenom att*, etc., erhålles genom att till part. pres. lägga ändelsen *o*:

Vedon lelel lelölo, genom att smida blir man smed.

Öfnings-stycket VIII.

Flent, *Frankrike*.
 Flentel, *en fransman*.
 Flentik, *fransk*.
 Flentiko, *på franska*.
 Nelij, *England*.
 Deut, *Tyskland*.
 Lusän, *Ryssland*.
 Spän, *Spanien*.
 Täl, *Italien*.
 Pük, *språket*.
 Volapük, *verldsspråket*.

Avigo, *denna vecka*.
 Ävigo, *förra veckan*.
 Ovigo, *nästa vecka*.
 Amulo, *denna månad*.
 Ayelo, *i år*.
 Aneito, *i natt*.
 Evelo, *någonsin*.
 Nevelo, *aldrig*.
 Al, *till, åt*.
 Nen, *utan* (prep.).
 Do, *fastän*.

1. Äpükob-öv püki lusänik, if ibinob-la muls anik in Lusän¹.
2. Nevelo iklödobs-öv atosi, if obs it no ilogobs-la osi.
3. Ägolob-öv ayelo al Berlin, if äsevob-la gudikumo püki deutik.
4. No li-vilol säkön ome liko sagon atosi neli-jiko².
5. Penol-öd ome kikod no ekanob golön al Bordeaux ävigo.
6. Penol-ös ome kioms binoms Spänels kelis elogol edelo.
7. Egivom nevelo bosu obes, do binom vemo liegik.
8. Vilob das sagom neke kelosi elogom adelo.
9. Emogolom nen epelön canis kelis ilemom³.
10. Kanob kanitön, ab no kömob adelo alkanitön.
11. Ogivobs bukis Tälele kel okömom ko om omulo.
12. Nelijel, elilöl atosi, emogolom nen sagön bosu.

¹ Vi påminna om, att tidsbestämningar icke få stå i ackusativ.

² Jemför latinet: *loqui gallice, tala franska*; man kan ersätta iko med *o* och säga *nelijo, flento, volapüko*.

³ Volapük-tyskt lexikon öfversätter prep. *utan* framför en infinitiv med *nes*; det är dock bättre att låta *nen* äfven i detta fall motsvara nämnda preposition.

III. *Passiv form.*

Den passiva formen bildas genom att framför den aktiva sätta bokstafven **p**. Emedan aktiva verbs presens-tempus icke hafva någon prefix-vokal, sättes framför dessa tempus prefixet **pa**:

A. *Indikativ.*

Presens	Pa	} <i>löfob,</i>	<i>jag älskas.</i>
Imperfektum	Pä		<i>jag älskades.</i>
Perfektum	Pe		<i>jag har älskats, el. jag har blifvit älskad.</i>
Plusqvamperfektum	Pi		<i>jag hade älskats.</i>
Futurum	Po		<i>jag skall älskas.</i>
Futurum exaktum .	Pu		<i>jag skall hafva älskats.</i>

B. *Konditionalis.*

- I. **Pälöfob-öv**, *jag skulle älskats.*
- II. **Pilöfob-öv**, *jag skulle hafva älskats.*

C. *Imperativ.*

Palöfol-öd, *var älskad.*

Se i öfrigt den aktiva formen.

D. *Konjunktiv.*

Palöfob-la, *jag må vara älskad.*

E. *Infinitiv och particip.*

Inf. Presens.	Palöfön , <i>att vara älskad.</i> (Pälöfön , <i>att vara en som älskades.</i>)
— Perf.	Pelöfön , <i>att hafva varit älskad.</i> (Pilöfön , <i>att vara en som hade älskats.</i>)
— Fut.	Polöfön , <i>att skola älskas.</i> (Pulöfön , <i>att skola hafva älskats.</i>)
Part. Presens.	Palöföl , <i>älskad, som älskad.</i> (Pälöföl , <i>som älskades.</i>)
— Perf.	Pelöföl , <i>hafvande varit älskad.</i> (Pilöföl , <i>som hade älskats.</i>)
— Fut.	Polöföl , <i>skolande älskas.</i> (Pulöföl , <i>som skall hafva älskats.</i>) Pölöföl , <i>börande älskas, som är att älskas.</i>

Passiv form kan äfven bildas med hjälpverbet **binön**, *vara*: **binob palöföl**, *jag är älskad*, dock med något modifierad betydelse.

Man bör noga akta sig för att i volapük gifva passiv form åt svenska intransitiva verb böjda med *vara*: *han är kommen* heter **ekömom**; *varande kommen*, **ekömöl**. Endast transitiva verb kunna förekomma i passiv form.

Anm. Agenten uttryckes med prep. **fa** eller **dub** framför ett substantiv. **Fa** svarar mot *af hvem*, **dub** mot *af hvad*, *hvarmed*.

Pävunom fa neflen okik, *han blef sårad af sin fiende*.

Pänunom dub pened, *han underrättades medelst ett bref*.

Öfnings-stycket IX.

Mekön, *göra*.

Mesedön, *belöna*.

Neletön, *hindra*.

Nunön, *underrätta*.

Pakön, *utbreda*.

Pönön, *straffa*.

Segolön, *gå ut*.

Stabön, *grunda, bilda*.

Stimön, *hedra*.

Vunön, *såra*.

Klub, *sällskap, förening*.

Solat, *soldat*.

Glöb, *kula*.

Bonedam, *beställning*.

Tim, *tid*.

Naköm, *ankomst*.

Löfik, *käre, bäste*.

Nog, *ännu*.

Büfü, *innan* (prep.).

Pos, *efter*.

1. Bonedams kanoms pamekön volapüko.
2. Solat at pevunom dub glöb, ab no nog pemesedom.
3. Buk obik poselom omulo in zifs valik Flenta e Deuta¹.
4. Esagom obe das binom pasevöl fa pösods valik kels binoms is.
5. Flen obik penunom das dom omik poselom ovigo.
6. Söl löfik e pastimöl, atos pesagos u pelogos fa nek.
7. Li-päpönobs-öv, if äsegolobs-la büfü naköm omik?
8. Klub pestabom in zif at al pakön volapüki.
9. If ilabob-la timi, pened obik pipenom-öv ädelo.
10. Pelogom ädelo fa pösods mödumik in gad nilela.
11. Man at löfom neki e palöfom fa nek.
12. Papönom-öd, if neletom flenis omik sagön velati.

¹ De geografiska namn, som hafva en motsvarighet i volapük, antaga böjningsändelse.

IV. *Reflexiva och Opersonliga verb.*

Reflexiv form får verbet genom att efterföljas af akkusativen af det subjektet motsvarande pers. pron.

Vatükob obi, *jag tvättar mig.*

Vatükol oli, *du tvättar dig.*

Vatükom oki, *han tvättar sig.*

Evatükob obi¹, *jag har tvättat mig.*

Vexelverkan mellan två eller flere uttryckes med pron. **balvotik**, *hvarandra*, eller adv. **balvoto**, *ömsesidigt.*

Evatükoms balvotik, *de hafva tvättat hvarandra.*

Opersonliga verb antaga som ändelse pronomen **os**, *det.*

Tötos, *det åskar.*

Etötos, *det har åskat.*

Den opersonliga formen användes äfven, då subjektet är något opersonligt (t. ex. en infinitiv, en hel sats etc.), eller rent af underförstådd.

No binos velatik, *det är icke sant.*

Vilön binos kanön, *vilja är att kunna.*

Pasagos, *det säges (man säger.)*

Öfnings-stycket X.

Pönitön, *ångra.*

Spatön, *promenera.*

Memön, *minnas.*

Nepükön, *tiga.*

Flotön, *frysa.*

Nifön, *snöa.*

Lömibön, *regna.*

Jinön, *tyckas.*

Letön, *låta.*

Klotön, *kläda på.*

Vädelo, *alla dagar.*

Gödel, *morgonen.*

Gödelo, *på morgonen.*

Agödelo, *i morse.*

Pozendel, *eftermiddagen.*

Vendel, *aftonen.*

Fil, *elden.*

Vifo, *fort.*

Kobo, *tillsamman.*

Büfo, *innan (konj.).*

² Många volapükister ersätta akkusativen af det pers. pron. med ändelsen **ok**: **vatükob-ok**, **vatükol-ok**, **vatükom-ok**, hvarvid den åtskilnaden göres att **vatükoms okis** betyder *de tvätta hvarandra*, men **vatükoms-ok**, *de tvätta sig.*

1. Eflotos aneito; mütobs mekön fili agödelo.	7. Li-binos velatik das pönitom elemön domi at?
2. Pesagos obe das enifos vädelo sis vig bal.	8. Espatoms kobo, sis düp balsid gödela.
3. No äkanobs-öv segolön apozendelo, if älömbos-la.	9. Memob das ebinoms in Madrid büfo golön al Lisboa.
4. Klödob das cils at no evatükoms okis; pönols-öd omis.	10. Nepükol-öd; pükol tu mödo e tu vifo, no kapälob oli.
5. Klotols-öd olis vifo, osegolobs kobo, du düps tel u kil.	11. Sagon das nek kanom kapälön kelos patuvos in buk omik.
6. Li-nolols kikod söls at tel no löfoms balvotik?	12. Jinos das no vilof klödön das eletols obis mogolön.

VI.

Adverbet.

Man skiljer på enkla adverb, sådana som *si, ja, no, nej, nu, nu*, och härledda, sådana som *gudiko, väl, balido, först, poso, sedan*.

Härledda adverb sluta alltid på *o* och kunna bildas af alla andra ordslag:

Substantiv:	<i>del, dag,</i>	<i>delo, på dagen.</i>
Adj.:	<i>blefik, kort,</i>	<i>blefiko¹, korteligen.</i>
Räkneord:	<i>bal, en, ett,</i>	<i>balo, på en gång.</i>
Pronomen:	<i>ok, sig,</i>	<i>oko, i sig själf.</i>
Verb:	<i>pledön, spela, leka,</i>	<i>pledölo, lekande.</i>
Prep.:	<i>dis, under,</i>	<i>diso, (der)under.</i>
Konj.:	<i>e(d), och,</i>	<i>edo, i förening.</i>

Vi hafva redan sagt, att adverb, uttryckande tidsbestämningar, bildas genom att till ett substantiv foga ett af verbens tempus-prefix: *adelo, i dag; ädelo, i går; edelo, i förrgår; odelo, i morgon; udelo, i öfvermorgon.*

¹ Man kan utesluta *ik* i adverb på *iko*: *blefo, mödo, flento.*

Många adverb kunna kompareras:

Ofen, *ofta*.
Ofenumo, *oftare*.
Ofenüno, *oftast*.

Förteckning på de förnämsta adverbena.

A. *Tidsadverb.*

Nu, <i>nu</i> .	Füdo, <i>en dag</i> (framtid).
Anu, <i>i detta ögonblick</i> .	Vöno, <i>en dag</i> (förfl. tid).
Lenu, <i>på ögonblicket</i> .	Leigüpo, <i>samtidigt</i> .
Jünu, <i>hittills</i> .	Otüpo, <i>på samma gång</i> .
Begino, <i>i början</i> .	Lonedo, <i>länge</i> .
Fino, <i>slutligen, ändtligen</i> .	Suno, <i>snart</i> .
Büfu, <i>tills vidare</i> .	Laiko, <i>oupphörligt</i> .
Büo, <i>förut</i> .	Pianiko, <i>småningom</i> .
Bevüno, <i>emellertid</i> .	Nesuno, <i>sent</i> .
Poso, <i>sedermåra</i> .	Nog, <i>ännu</i> .
Denu, <i>på nytt</i> .	Ofen, <i>ofta</i> .
Pöto, <i>vid tillfälle</i> .	Siso, <i>sedan, sedan dess</i> .
Egelo, <i>alltid</i> .	Selediko, <i>sällan</i> .
Evelo, <i>någonsin</i> .	Sotimo, <i>någon gång, stundom</i> .
Nevolo, <i>aldrig</i> .	Täno, <i>då</i> .
Bletimo, <i>nyligen</i> .	Togo, <i>på en gång, tillika</i> .
Foviko, <i>genast</i> .	Ya, <i>redan</i> .
Fovo, <i>hädanefter</i> .	

B. *Ortsadverb.*

Is, <i>här, Isi, hit</i> .	Nebo, <i>bredvid</i> .
Us, <i>der, Usi, dit</i> .	Deto, <i>till höger</i> .
Domo, <i>hemma</i> .	Nedeto, <i>till vänster</i> .
Suso, <i>deruppe</i> .	Nilo, <i>i grannskapet</i> .
Diso, <i>dernere, derunder</i> .	Lino, <i>rundt omkring</i> .
Ino, <i>inne</i> .	Semöpo, <i>någonstädes</i> .
Pö, <i>bakom</i> .	Nesemöpo, <i>ingenstädes</i> .
Fö, <i>framför</i> .	Vätopo, <i>valöpo, öfverallt</i> .
Seo, <i>utanför</i> .	Viso, <i>midt emot</i> .
Volapük.	

När orsadsadverbet är förbundet med ett verb, som uttrycker rörelse från ett ställe till ett annat, så kan adverbet få akkusativändelse:

Kömol-öd isi, *kom hit.*

Golob usi, *jag går dit.*

Goloms disi, *de gå dit ned.*

Kiöpi gonol? *hvar springer du?*

C. Myckenhetsadverb.

Dilo, *delvis.*

Lölo, *i allo, in alles.*

Kobo, *tillsamman.*

Mödo, *mycket.*

Nemödo, *föga.*

Säto, *nog.*

So, *så.*

Sovemo, *till den grad.*

Te, *endast, blott.*

Ti, *nästan.*

Töbo, *knappast.*

Tu, *för mycket.*

Tu mödo, *för mycket.*

Umo, *mer.*

Üno, *mest.*

Vemo, *ganska, mycket.*

Za, *nära på, ungefär.*

Tu hänför sig till adjektiv och adverb; tu mödo bestämmer ett verb.

Tu liegik, *för rik.*

Tu ofen, *för ofta.*

Pükom tu mödo, *han talar för mycket.*

D. Adverb till sättet.

Also, *sålunda.*

Bido, *på sätt och vis.*

Desäno, *med flit.*

Futo, *till fots.*

Gito, *med skäl.*

Glato, *gratis.*

Gledilo, *till största delen.*

Jeno, *verkligen.*

Läbo, *lyckligtvis.*

Leigo, *lika.*

Lepato, *förnämligast.*

Mudo, *muntligen.*

Nebuko, *utantill.*

Nolo, *med vett och vilja.*

Obo, *å min sida.*

Patiko, *i synnerhet.*

Penädo, *skriftligen.*

Penedo, *genom bref.*

Plobo, *i grund.*

Sägo, *till och med.*

Somo, *på så sätt.*

Spido, *skyndsamt.*

Stepo, *gradvis.*

Valemo, *i allmänhet.*

Vanliko, *fåfängt.*

Voto, *hvarom icke, eljes.*

E. *Bekräftande och frågande adverb.*

Si, ja.	Tadilo, tvärtom.
No, nej, icke.	Zu, dessutom.
Leno, alls icke.	Kludo, följaktligen.
Novego, ingalunda.	Sikodo, således.
Beno, godt, väl.	Liko? huru?
Lebeno, mycket bra.	Kikod? hvarför?
Aliko, i alla fall.	Kimiko? på hvad sätt?
Deno, emellertid, likväl.	Kimna? huru många gånger?
Ba, kanhända.	Kiöp? hvar?
Zelado, visserligen, för visso.	Kiüp? när?

Öfnings-stycket XI.

Datüvön, upptäcka.	Jul, skola.
Dunön, göra.	Dilekel, föreståndare.
Fögetön, glömma.	Tidel, lärare.
Lenadön, lära (sig).	Julel, lärjunge.
Lenunön, tillkännagifva.	Klad, klass.
Lödön, bo.	Tidadüp, lektion.
Pledön, leka, spela.	Sugiv, lexa.
Spodön, brevexla.	Pöp, papper.
Stadön, må, befinna sig.	Nig, bläck.
Vökön, kalla.	Stib, blyertspenna.

1. Plofed obsik okömom fovo gödelo, pos düp jölid.	7. Elenunom penedo obes das edatüvom fino ve- lati.
2. Blod olsik no binom diso; klödob das egolom susi.	8. Flens obik äklödoms be- gino das idunom de- säno osi.
3. Elogob no nog semöpo julelis kels studoms so gudiko.	9. Esäkob no nog oli like fat olik stadom.
4. Dilekel e julels segoloms kobo selediko.	10. Elödob büo in dom kiöp Nelijels tel äbinoms.
5. Ilenadob nebuko sugivi obik, ab efögetob ya omi.	11. Tidadüps pogivoms glato utes kels viloms le- nadön pükis.
6. Elemobs togo pöpi, nigi e stibis.	12. If ästudols-la umo, äka- nols-öv suno spodön volapüko.

VIII.

Prepositioner.

Volapüks prepositioner äro enkla eller härledda; de styra inga kasus, utan följas alla af nominativ. Endast då tydligheten fordrar det användes ackusativ vid frågan *hvarthän*, t. ex.: *golom in fot, han går i skogen; golom in foti* (eller *ini fot*), *han går in i skogen*.

I. Enkla prepositioner.

A,	<i>à, per, pro, för.</i>	Ma,	<i>enligt, i mon af.</i>
Al,	<i>till.</i>	Me,	<i>medelst.</i>
Äl,	<i>emot, åt . . . till.</i>	Nebü,	<i>bredvid.</i>
Bevü,	<i>ibland, emellan.</i>	Nen,	<i>utan.</i>
Bifü,	<i>framför.</i>	Ovü,	<i>tvärsöfver, öfver.</i>
Büfö,	<i>före, för . . . sedan.</i>	Pla,	<i>i stället för.</i>
Da,	<i>igenom, tvärs igenom.</i>	Plä,	<i>utom.</i>
De,	<i>af, från.</i>	Plo,	<i>för.</i>
Demü,	<i>för . . . skull.</i>	Plö,	<i>utanför, utom.</i>
Des,	<i>ifrån, allt ifrån.</i>	Po,	<i>bakom, efter.</i>
Dis,	<i>under.</i>	Pos,	<i>efter.</i>
Disü,	<i>nedanför.</i>	Se,	<i>ur.</i>
Dö,	<i>beträffande, om.</i>	Segun,	<i>enligt.</i>
Du,	<i>under (om tid).</i>	Sis,	<i>allt ifrån.</i>
Dub,	<i>medelst, genom.</i>	Su,	<i>på.</i>
Fa,	<i>genom, af.</i>	Sus,	<i>öfvanför, öfver.</i>
In,	<i>uti.</i>	Ta,	<i>emot (fiendtligt).</i>
Jü,	<i>tills.</i>	To,	<i>i trots af.</i>
Ko,	<i>med.</i>	Ünü,	<i>inom (tid).</i>
Kol,	<i>emot, tillmötes.</i>	Ve,	<i>längs efter.</i>
Lä,	<i>hos.</i>	Za,	<i>ungefär.</i>
Len,	<i>till nära, på.</i>	Zi,	<i>omkring.</i>

II. Om användandet af några prepositioner.

I volapük som i andra språk erbjuder användandet af prepositionerna vissa svårigheter. Det är af vigt, att

man i tvifvelaktiga fall gör sig väl reda för den tanke, som skall uttryckas¹.

Al, äl, in.

Al angifver i såväl egentlig som figurlig mening en rörelse till:

Golob al Paris,	<i>jag reser (går) till Paris.</i>
Motävob al Täl,	<i>jag reser till Italien.</i>
Golob al flen obik,	<i>jag går till min vän.</i>
Sedob buki at al Per,	<i>jag skickar denna bok till Per.</i>
Atos dünos al nos,	<i>det tjänar till intet.</i>
Labom slopi al nedut,	<i>han har en böjelse för lättja.</i>

Äl, utmärker riktningen till ett ställe utan att närmare angifva sjelfva platsen:

Golom äl nolüd, *han reser (går) mot nordn.*

In angifver i såväl egentlig som figurlig bemärkelse befintlighet inom en viss gräns:

Son obik binom in Paris,	<i>min son är i Paris.</i>
Lödob in Flent,	<i>iag bor i Frankrike.</i>
If äbinol-la in plad obik,	<i>om ni vore i mitt ställe.</i>
In yun omik,	<i>i hans ungdom.</i>

Bifü, büfü; po, pos.

Bifü (bif) och po beteckna ett rum såväl egentligt som figurligt:

Spatom bifü dom,	<i>han promenerar framför huset.</i>
Julel at binom bifü ols,	<i>denna lärjunge är före eder.</i>
Binom po yan,	<i>han är bakom dörren.</i>
Julels at tel binoms po om,	<i>dessa två lärjungar äro efter honom.</i>

Büfü, (bü, büf) och pos utmärka tid:

Enakömom büfü ob,	<i>han har kommit före mig.</i>
Ekömom büfü dels jöl,	<i>han har kommit för åtta dagar sedan.</i>
Emogolom pos ob,	<i>han har gått bort efter mig.</i>
Omogolob pos vakanüp,	<i>jag skall resa efter ferierna.</i>

¹ Schleyer har icke tillfyllestgörande förklarad prepositionerna. I följd deraf anse några tyska volapükister riktigt att alltid låta en viss preposition i volapük motsvara en och samma tyska preposition.

Lä, len nebü.

Len utmärker *närhet* eller *närmande*:

Lödom in Rochefort-len-Mel, *han bor i Rochefort-sur-Mer.*
 Siedom len tab, *han sitter vid bordet.*
 Binob len fin, *jag är vid slutet.*
 Tikob ofen len ols, *jag tänker ofta på eder.*

Lä utmärker *grannskapet*.

Lödob in Neuilly, lä .Paris, *jag bor i Neuilly, nära Paris.*

Nebü (neb) uttrycker *omedelbar närhet*:

Dom omik binom nebü obik, *hans hus ligger (är) bredvid mitt.*

Su, sus, ovü.

Su uttrycker *befintlighet på ett ställe*, sus *rörelse öfver ett ställe* och ovü *rörelse från ett ställe till ett annat*.

Pladol-öd häti su tab, *lägg hatten på bordet.*
 Böd flitom sus dom, *fogeln flyger öfver (ofvanför) huset.*
 Dog gonom ovü pon, *hunden springer öfver bron.*

Likasom alla andra prepositioner, användas äfven dessa såväl i egentlig som figurlig bemärkelse.

Numob su ol, *jag räknar på dig.*
 Binos sus kapäl obik, *det är öfver mitt förstånd.*

De, dö, se.

De uttrycker *egande, art, ämne, ursprung*, och motsvarar i allmänhet det svenska *af* samt genitiven:

Labob buki de Karl, *jag har Karls bok.*
 Kolet de poedats, *en samling dikter.*
 Elemob fladi de vin ¹, *jag har köpt en butelj vin.*
 Givob tabi de mab ole, *jag gifver dig ett marmorbord.*
 Kömom de yag, *han kommer från jagten.*
 De kim egetols penedi? *från hvem har ni fått bref?*

Dö motsvarar svenskans *om, i* och är liktydigt med tefü, *rörande*:

¹ Flad vina skulle vara lika riktigt.

Epükom dö flen obsik, *han har talat om vår vän.*
Epenom laltügi dö bolit, *han har skrivit en artikel i politik.*

Se, *ur, utur, ifrån.*

No golol-öd se cem olik, *gå ej ur edert rum.*
Söl at kömom se Paris, *denne herre kommer från Paris.*
Esumom moni se nam obik, *han har tagit penningarna ur
min hand.*

Dub, fa.

Dessa prepositioner utmärka agenten. Det har redan blifvit sagdt, att *fa* angifver *af hvem* en handling utföres och *dub* *hvarmed* den utföres:

Pevunom fa neflen, *han har blifvit sårad af en fiende.*
Penunob dub pened, *jag har blifvit underrättad medelst
ett bref.*

A, da.

A, har en distributiv bemärkelse och användes i synnerhet för att uttrycka mått och vikt; *da* motsvarar svenskans *genom, omkring på*:

Givob ome franis bals a met, *jag gifver honom tio francs
metern.*
Gonom da süts, *han springer kring gatorna.*

Plo.

Plo uttrycker *ändamål, handling till förmån för*:

Plo kim buk at binom? *åt hvem är denna bok?*
Li-opükom plo u ta ob? *skall han tala för eller emot mig?*
Selob miglami plo frans lul, *jag säljer en kilo för fem francs.*

Det svenska *hos* heter i egentlig bem. *lä* eller *domü*, figurligt öfversättes det med *ko*:

Ebinob domü Karl, *jag har varit hos Karl.*
Logon atosi ko nims, *man ser detta hos djuren.*

Öfnings-stycket XII.

Begön,	<i>bedja.</i>	Bukatedel,	<i>bokhandlare.</i>
Danön,	<i>tacka.</i>	Legivot,	<i>gåfva.</i>

Dledön,	<i>frukta.</i>	Yan,	<i>dörr.</i>
Falön,	<i>falla.</i>	Litam,	<i>fönster.</i>
Gekömön,	<i>återkomma.</i>	Stul,	<i>stol.</i>
Gonön,	<i>springa.</i>	Spatin,	<i>promenadkäpp.</i>
Pladön,	<i>sätta.</i>	Hät,	<i>hatt.</i>
Seitön,	<i>lägga, placera.</i>	Nam,	<i>hand.</i>
Topön,	<i>ställa.</i>	Pon,	<i>bro.</i>
Valadön,	<i>vänta.</i>	Flum,	<i>flod.</i>

1. Tidel obsik volapüka lödom po jul, nebü bukatedel.
2. Äspatom da Kungsträdgården laböl spatini in nam bal e häti in votik.
3. Oglob, pos muls anik, al Marstrand, sogü flens kil.
4. Elogom omi, büfü vig bal, in süt smalik lä Bukakolet.
5. Topol-öd su tab (eller: tabi) obikbukis kels binoms dis stul et.
6. Of-blod obik binof patopöl bifü Tälel, bevü Lusänel e Nelijel.
7. Ogekömob oyelo e oblibob ko ols du vigs tel u kil.
8. Esagom das ivalädom lonedo, dis litam cema obsik.
9. Efalom se litam su pösods (eller: pösodis) tel, kels äpükoms kobolen yan doma omik.
10. No gonols-öd ve flum, dlebob das ofalols in vat (eller: vati).
11. Danob oli milna plo legivot jönik keli esedol obe.
12. Begob oli no segolönnen ob; oglob al bukatedel sembal lä Norrebro.

III. *Härledda prepositioner.*

Dessa ändas alltid på ü och äro alla bildade af substantiv:

Pötü nulayel, med anledning af det nya året.
Visü dom obsik, midt emot vårt hus.

De förnämsta härledda prepositionerna äro:

Ataflanü, på denna sidan om. *Nekonsidü, oaktadt, oafsedt.*
Etaflanü, på andra sidan om. *Nemü, för — skull.*

Bidü, på — sätt.
 Danü, tack vare.
 Defü, i brist på.
 Detü, till höger om.
 Esü, till förmån för.
 Flanü, bredvid.
 Gönü, till förmån för.
 Kalü, för räkning.
 Kodü, i anledning af.
 Komitü, på — vägnar.
 Komü, i närvaro af.
 Lenlogü, med afseende på.
 Linü, omkring.
 Nedetü, till venster om.
 Nilü, i grannskapet af.
 Nilümü, närmare.

Nilünü, närmast.
 Nömü, i kraft af.
 Pladalü, i stället för.
 Pötü, med anledning af.
 Segun, enligt.
 Suämü, för en summa af.
 Sumü, med undantag af.
 Sogü, i sällskap, med.
 Stabü, på grund af.
 Stimü, till — ära.
 Sukü, i — följe.
 Tefü, med anledning af.
 Timü, vid tiden för.
 Visü, midt emot.
 Yufü, med hjälp af.
 Zenodü, midt uti.

Öfnings-stycket XIII.

Vobön, arbeta.
 Kovobön, samarbета.
 Sumön, taga.
 Lensumön, mottaga.
 Sesumön, undantaga.
 Mosumön, borttaga.
 Siedön, sitta.
 Bisiedön, presidera, föra ordet.
 Jokön, stöta.
 Fejokön, utstöta.

Mens, folk, menniskor.
 Lasam, förening.
 Bisiedel, president.
 Kopanal, medlem.
 Gased, tidning.
 Kodöt, uppförande.
 Bad, illa.
 Din, sak.
 Sten, fläck.
 Neif, knif.

1. Segun kelosi sagols bäledikün kopanalas ebisiedom lasami.
2. Flens obik valik, sumü Per, ekovoboms lonedo len gased at.
3. Esagon obe das äsiedom atafianü tab, detü bisiedel.
4. Elensumob franis at balsmil, komü pösods tel, kalü dilekel obsik.
5. Pastimom e palöfom fa valiks keis voboms ko om.
6. Edunobs atosi gönü flen olik e stimü fat omik.

7. Pefejokom fa flens omik valik, kodü kodöt omik badik. 8. No ekanobs lemön legivotis jönik, defü tim e mon. 9. Emosumob stenis anik se buk at yufü neif.	10. Pükols bidü mens kels estudoms nevelo pükis. 11. Esumob dinis mödumik in cem omik, dalü mot olik. 12. Li-egepükom ya penede keli epenol ome, pötü nulayel.

IX.

Konjunktioner.

I. *De förnämsta konjunktionerna äro:*

Ab, <i>men.</i>	If, <i>om.</i>
Ä(d) . . . ä(d), <i>både — och.</i>	Jüs, <i>till dess att.</i>
As, <i>som (i egenskap af).</i>	Ka, <i>som, än.</i>
Äs, <i>såsom, liksom.</i>	Kludo, <i>således.</i>
Bi, <i>som, emedan, då.</i>	Na, <i>sedan.</i>
Büfo, <i>innan.</i>	Ni, <i>hvarken — ej heller.</i>
Das, <i>att.</i>	Plas, <i>i stället för att.</i>
Dat, <i>på det att.</i>	Pläsif, <i>så framt icke.</i>
Do, <i>fastän.</i>	Sis, <i>sedan, alltifrån.</i>
Du, <i>under det att.</i>	Sosus, <i>så snart som.</i>
Dü, <i>medan.</i>	U, <i>eller.</i>
E, <i>och.</i>	Ünä, <i>så länge som.</i>
Falo, <i>i händelse att.</i>	Va, <i>om, huruvida.</i>
I, <i>också.</i>	Ven, <i>då, när.</i>
Ibo, <i>ty.</i>	

Volapüks konjunktioner styra aldrig konjunktiv.

Do binom liegik, ehuru han är rik.

II. *Om användandet af några konjunktioner.***As, äs, bi.**

As betecknar identitet (= det tyska *als*); **äs** betecknar sättet (= det tyska *wie*); **bi** uttrycker orsaken.

Pükom as reg, *han talar som konung.*
 Pükom äs reg, *han talar som en konung.*
 Bi no kömom, segolob, *som han icke kommer, går jag ut.*

Öfnings-stycket XIV.

Blinön, <i>bära hit.</i>	Vol, <i>verlden.</i>
Goblinön, <i>bära tillbaka.</i>	Tal, <i>jorden.</i>
Polön, <i>bära.</i>	Län, <i>landet.</i>
Lovepolön, <i>öfversätta.</i>	Slopel, <i>anhängaren.</i>
Dalön, <i>tillåta.</i>	Volapükel, <i>volapükisten.</i>
Sekusadön, <i>ursäkta.</i>	Ladet, <i>adressen.</i>
Sibinön, <i>vara till, existera.</i>	Pot, <i>posten.</i>
Sükön, <i>söka.</i>	Potacal, <i>postkontoret.</i>
Tävön, <i>resa.</i>	Potakad, <i>brefkortet.</i>
Vedön, <i>blifva.</i>	Gälod, <i>nöjet.</i>

1. Bi no äsevob ladeti olik, no ekanob penön ole.
2. Aikelosi sagols, slopels volapüka sabinoms in läns valik vola.
3. If dunols äs nilel olsik, ovedols nevelo liegik.
4. Osedob potakadi ole, sosus ugetob canis.
5. Mütols polön penedi at al potacal, büfo fat obik ugekömom.
6. Ven onolol spodön volopüko, ogivob ole ladetis volapükelas anik.
7. No etuvob blodi olik, do esükob omi in süts valik zifa.
8. Vobob vädelo düps jöl, sis lödob in Paris.
9. Du otävols da Deut, olovepolob buki at in pük nelijik.
10. Begob oli sekusadön obi, ibo no elabob timi kömöm sunumo.
11. Logob ko gälod das estudols vemo gudiko na esegolob.
12. Säkols-ös ome va vilom dalön obes gekömön odelo vendelo.

X.

Interjektioner.

De vanligaste interjektionerna äro:

A! *ah, åh!*
 Adyö! *adjö!*

Ag! *ack!*
 Bafö! *bravo!*

Eko! *se här! se der!*
 Fi! *fy!*
 Liedö! *aj! tyvärr!*
 Lü! *hola!*
 Milö! *för tusan!*
 O! *o!*

Ö! *eh!*
 Sö! *st!*
 Stopö! *halt!*
 Spidö! *fort!*
 Takedö! *stilla!*
 Yu! *hjelp!*

Öfnings-stycket XV.

1.

Masel, *husbonden.*
 Gadel, *trädgårdsmästaren.*
 Nedutel, *lättingen.*
 Sol, *solen.*
 Jad, *skuggan.*
 Bim, *trädet.*
 Timil, *ögonblicket.*

Vob, *arbetet.*
 Leblam, *förebråelsen.*
 Dib, *djupet.*
 Melidön, *förtjena.*
 Belitön, *upplysa.*
 Slipön, *sofva.*
 Seitön oki, *lägga sig.*

Gadel, kel no älöfom vobi, iseitom oki in jad bima e äslipom dibiko. Masel omik änakömom in timil at e ämekom leblamis ome, sagöl: "O nedutel, no melidol das sol belitom oli." — "O", votik ägesagom, "binos ebo demü atos das eseitob obi in jad."

2.

Solat, *soldaten.*
 Glöb, *kulan.*
 Malädöp, *sjukhuset.*
 Vun, *såret.*
 Sanel, *läkaren.*
 Vunasanel, *kirurgen.*
 Tigap, *benet.*

Sufäd, *tålamodet.*
 Pok, *fickan.*
 Konsien, *samvetet.*
 Sanön, *bota.*
 Liedön, *lida.*
 Fetanön, *förbinda.*
 Sevokön, *utropa.*

Solat, kel pivunom len tigap dub glöb, päpolom in malädöp. Vunasanel äsükoms konsieniko glöbi du dels tel. Solat, kel äliedom mödo, äpölüdom fino sufädi e äsäkom ome kikod no äfetanoms vuni omik. — "Binolöd sufädik," sanel ägepükoms, "sükobs glöbi." — "Milö", pevunöl äsevokom, "kikod no esagols sunumo atosi? labob omi in pok obik."

XI.

Ordföljden.

Såsom hufvudregel för ordföljden gäller, att de *bestämmande* orden stå *efter* dem, som *bestämmas*.

Deraf följer att:

1:o. Adjektiv och pronomen alltid föregås af sitt substantiv¹:

Doms at tel gletik, dessa två stora hus.

Flen obik vemo löfik, min mycket älskade vän.

Myckenhetsadverben, hvilka anses som prefix, ställas framför det adjektiv de bestämma.

2:o. Subjektet alltid står före verbet:

Flens olik li-kömoms? komma edra vänner (edra vänner komma de)?

3:o. Verbet föregår objekt och adverbial:

Logob omi, jag ser honom. Pükön gudiko, att tala väl.

Endast nekande ord, fråge-pronomen, adjektiv och frågande adverb kunna föregå adverbet:

Kikod no pükol, hvarför talar ni icke?

4:o. Ackusativ-objektet står före dativ-objektet, och af adverbialen stå de, som beteckna tid, omedelbart efter verbet:

Sedom ofen moni blodi omik, han skickar ofta penningar till sin bror.

I afseende på satsföljden gäller samma regel som för ordföljden: den *bestämmande* satsen står efter den, som

¹ Vändningen **onsik** (= **olik**) **divodikün**, *eder mycket tillgifne*, som användes af många volapükister vid avslutande af bref, synes oss felaktig; **divodikün** bestämmas af **onsik** och bör således stå först: **divodikün onsik, eder mycket tillgifne.**

bestämmas. Ett undantag utgöra dock bisatser, som äro inledda med en underordnande konjunktion utom **das**; dessa satser kunna föregå eller följa hufvudsatsen. *Jag skall resa (gå) till Madrid, när jag får penningar*, heter lika väl:

Ogolob al Madrid, ven olabob moni.

som: **Ven olabob moni, ogolob al Madrid.**

Anm. Schleyer tillåter fri ordställning.

Öfnings-stycket XVI.

Abraham och gubben, af SCHLEYER.

Blegön, böja.	God, Gud.
Blegön oki, stödja sig.	Sül, himlen.
Dalogön, varseblifva.	Bäled, åren, åldern.
Fenön, trötta.	Bäledan, gubben.
Lasumön, mottaga.	Foginel, främlingen.
Lofön, erbjuda.	Tened, tältet.
Lotadön, visa gästfrihet.	Kösöm, vanan, bruket.
Plekön, bedja (Gud).	Töb, mödan.
Leplekön, tillbedja.	Staf, käppen, stafven.
Fluk, frukten.	Fut, foten.

Abraham äsiedom vöno len yan teneda oma valädöl, segun kösöm omik, foginelis al lotadön omis Ädalogom bäledani blegöl oki su staf e kömöl al omi¹. Bäled e töbs ifenoms oti.

Abraham älasumom omi fleno: äbegom omi siadön-ok, ävatükom futis oma, ed² äblinom flukis e vati flifik. Ab logöl das bäledan äfidom ed ädlinom nes sagön pleki, äsäkom ome kikod no äleplekom Godi süla. Bäledan ägepükom das äleplekom te Fili e das no äsevom godi votik.

¹ Schleyer använder aek. efter preposition för att uttrycka rörelse från ett ställe till ett annat.

² Vi hafva förut sagt, att Schleyer för väljudets skull lägger ett *d* till konjunktionerna *e*, *i*, *u*, då dessa följas af vokal.

XII.

Språkegenheter.

Hvarje språk företer vid ordens sammanställning eller satsernas inbördes sammanhang någon egenhet, karaktäristisk för detsamma.

Dylika vändningar och särskildt alla figurliga talesätt äro i allmänhet svåra, ja nästan omöjliga att återgifva på andra språk.

Derför om hvar och en skulle öfverflytta sitt språks egenheter på volapük, så blefve detta språk slutligen begripligt endast för landsmän sins emellan eller för dem, som talade samma språk. Vi befinna oss här inför en af de svåraste frågorna, angående ett språk utan litteratur och hvars inlärande bör vara endast några veckors arbete. Frågans lösning är så mycket svårare att finna, som personer, hvilka icke känna något annat språk än sitt modersmål, icke alltid kunna märka, när en för deras språk egendomlig vändning förekommer. Men hvarje konstgjordt världsspråk skall stöta på denna svårighet, som emellertid på intet sätt förringar volapüks värde.

Man har därför beslutat att ur världsspråket utesluta hvarje språkegenhet, som icke lika väl kan återgifvas på franska, engelska, tyska och ryska.

De, hvilka anse, att man vid ordens och satsernas anordnande i volapük bör låta sig ledas af sin smak och sitt öra, glömma, att Orientens och Occidentens inbyggare grunda sina lagar om välljudet på alldeles motsatta begrepp. Språkets framtid skulle derigenom vara öfverlemnad åt icke kompetenta omdömens godtycke.

Endast genom ett omsorgsfullt iakttagande af språklärans lagar, ett samvetsgrannt uteslutande af hvarje egendomlighet, som icke är gemensam för de förnämsta europeiska språken, och antagandet af en bestämd regel för satsbyggnaden kan volapük ega bestånd och vinna framgång.

Då det är omöjligt att med grammatikaliska regler ersätta ett fullständigt lexikon, få vi för närvarande nöja

oss med att i lärjungens minne återkalla några regler, som beröra både formlära och syntax.

1:o. Egennamn stafvas alltid enligt bruket i det land de tillhöra:

Schleyer, Paris, London, Köln.

2:o. I satser, som icke uttrycka vilkor, undvikas Konditionalis:

Jag skulle vilja veta, vipob nolön.

Skulle ni icke kunna komma? no li-kanol kömön?

3:o. Intransitiva och reflexiva verb böjas aldrig med hjälpverbet *vara*:

Jag är kommen; varande kommen, ekömob; ekömöl.

4:o. Endast transitiva verb kunna få reflexiv form:

Jag har tvättat mig, evatükob obi.

Jag har skyndat mig, espidob.

Vi ångra oss, pönitobs.

5:o. Konjunktionen *att* framför en infinitiv öfversättes icke.

För att återgifves med al:

Jag har glömt att betala, efögetob pelön.

Jag lär mig att simma, lenadob svimön.

Jag kommer för att säga eder, kömob al sagön oles.

Vi föreslå antagandet af följande volapükismer:

Goddag, godafton, min herre,

Hur mår ni?

Hur mår eder fader?

Farväl,

Här talas volapük,

*Beställningarne kunna göras på
volapük,*

Man skrifver på volapük,

Tack,

Jag tackar tusenfallt,

Var god och säg mig,

glidi, Söl¹.

liko stadol?

liko fat olsik stadom?

stadol-öd beno.

volapükon.

**bonedams kanoms pamekön
volapüko.**

spodobs volapüko.

dani.

danob milna.

sagol-ös obe.

¹ **Glidi, dani** äro objekt till underförstådda verb: *mottag min
helsning, min tack.*

Öfnings-stycket XVII.

Abraham och gubben (forts.).

Lilön, <i>höra.</i>	Gesag, <i>svar.</i>
Linkipön, <i>undfägna.</i>	Lot, <i>gäst.</i>
Nestimön, <i>förakta.</i>	Lotel, <i>värdshus.</i>
Sufön, <i>fördraga.</i>	Lotad, <i>gästfrihet.</i>
Tidön, <i>undervisa.</i>	Linkipam, <i>festlig måltid.</i>
Tidamön, <i>upplysa, underrätta.</i>	Tid, <i>undervisning.</i>
Tupön, <i>störa, besvära.</i>	Tidam, <i>upplysning, underrät-</i>
Vökön, <i>kalla.</i>	<i>telse, lärdom.</i>
Gevökön, <i>kalla tillbaka.</i>	Sap, <i>vishet.</i>
Zunön, <i>förtretas, vredgas.</i>	Vöd, <i>ord.</i>
	Mofü, <i>bort från, ut ur.</i>

Abraham äzunom sovemo demü gesag at das äjokom bäledani mofü tened.

Ven at igolom, God ävokom Abrahami¹ ed äsäkom ome kiöp foginel äbinom. Ägesagom: "ejokob omi mofü tened, bi no leplekom oli." God äsagom täno ome: "esufob omi du yels tum, do änestimom obi; ed ol, no li-äkanol sufön omi, du neit bal, ven no ätupom oli?"

Na Abraham ililom vödis at, ägevokom bäledani, älinkipom omi lotado ed ägivom ome tidamis sapik.

Dunol-öd id also, e pomesedol fa God Abrahamama.

¹ Schleyer böjer egennamn, som beteckna personer

ANDRA BOKEN.

ORDBILDNINGSLÄRA.

I.

Stamord.

I. *Substantiv.*

Ett fullständigt lexikon bör innehålla minst 100,000 ord. Verldsspråkets lexikon räknar redan 13,000 sådana, och det torde icke dröja länge, innan denna summa betydligt ökats. Tack vare språkets medfödda förmåga att skapa ord, begripliga för alla och egande endast en betydelse, lämpar det sig redan nu utmärkt såsom internationellt skriftspråk.

Verldsspråkets lexikon innehåller *stamord*, *härledda ord* och *sammansatta ord*.

Stamorden äro i allmänhet substantiv. De äro lånade från åtskilliga romaniska och germaniska språk, företrädesvis från engelskan och franskan¹.

Följande ord äro lånade från romaniska språk:

Dol (dolor), *smärta*.

Flum (flumen), *flod*.

Fug (fuga), *flykt*.

Kap (caput), *hufvud*.

Lüg (lugere), *sorg*.

Med (medio), *medel*.

Milag (milagre), *under*.

Pag (pagus), *by*.

Pop (populus), *folk*.

Sap (sapientia), *vishet*.

Stel (stella), *stjerna*.

Stim (stima), *heder*.

¹ Den anmärkningen, att volapüks stamord icke hafva något gemensamt med de egentliga stamorden i de språk, hvarifrån de blifvit tagna, har ingen vidare betydelse.

Ord lånade från tyskan:

Bon (bohne), <i>böna</i> .	Ket (kette), <i>kedja</i> .
Fad (faden), <i>tråd</i> .	Nad (nadel), <i>synål</i> .
Fel (feld), <i>fält</i> .	Nef (neffe), <i>syster — brorson</i> .
Gan (gans), <i>gås</i> .	Stil, (stille), <i>lugn, stillhet</i> .
Jön (schön), <i>skönhet</i> .	Vun (wunde), <i>sår</i> .

Ord lånade från engelskan:

Beg (to beg), <i>bön</i> .	Smal (small), <i>litenhet</i> .
Klot (cloth), <i>klädning</i> .	Smel (smell), <i>lukt</i> .
Läd (lady), <i>fruntimmer</i> .	Smok (smoke), <i>rök</i> .
Lif (life), <i>lif</i> .	Ston (stone), <i>sten</i> .
Skil (skill), <i>skicklighet</i> .	Tim (time), <i>tid</i> .

Emedan stafningen i volapük motsvarar uttalet, så äro de från engelskan lånade orden ofta svåra att känna igen:

Cem (chamber), <i>rum</i> .	Mun (moon), <i>måne</i> .
Cif (chief), <i>föreståndare</i> .	Sel (sale), <i>försäljning</i> .
Fid (to feed), <i>föda</i> .	Slip (sleep), <i>sömn</i> .
Kek (cake), <i>kaka</i> .	Tut (tooth), <i>tand</i> .

Österländska folk hafva svårt att uttala bokstafven r, hvarför den i allmänhet blifvit utbytt mot l¹:

Bel (berg), <i>berg</i> .	Fluk (fructus), <i>frukt</i> .
Blef (bref), <i>korthet</i> .	Klon (krone), <i>krona</i> .
Fil (fire), <i>eld</i> .	Spel (sperare), <i>hopp</i> .
Led (red), <i>röd färg</i> .	Vol (world), <i>verld</i> .

Förstafvelser, vare sig de utgöras af en bokstaf eller en stafvelse, uteslutas ofta:

Fikul (difficulté), <i>svårighet</i> .	Nim (animal), <i>djur</i> .
Liv (délivrance), <i>befrielse</i> .	Plim (compliment), <i>artighet</i> .
Mag (image), <i>bild</i> .	Rig (origine), <i>ursprung</i> .

¹ Det är att beklaga, att ej r alldeles uteslutits ur språket.

Sammandragning förekommer ofta:

Dot (doute), <i>tvifvel.</i>	Fum (fourmi), <i>myra.</i>
Fem (fermentation), <i>jäsning.</i>	Mab (marbre), <i>marmor.</i>
Fom (forme), <i>form.</i>	Pat (particularité), <i>egen- domlighet.</i>
Fot (forêt), <i>skog.</i>	Pot (poste), <i>post.</i>

När stamordet börjas med vokal eller h, får det till begynnelsebokstaf ett l:

Lab (habere), <i>hafva.</i>	Lek, <i>eko.</i>
Lan (anima), <i>själ.</i>	Lindif, <i>likgiltighet.</i>
Lil (ear), <i>öra.</i>	Lof, <i>anbud.</i>
Lep (ape), <i>apa.</i>	Lop, <i>opera.</i>

II. Öfriga delar af satsen.

Med undantag af räkneorden äro alla ordklasser bildade efter samma regel för härledning. Nedanstående visar hvarifrån åtskilliga adverb, prepositioner och konjunktioner äro härledda:

As,	tysk.	als,	<i>som, i egenskap af.</i>
Äs,	eng.	as,	<i>såsom.</i>
Ab,	tysk.	aber,	<i>men.</i>
Bifu,	eng.	before,	<i>framför.</i>
Das,	tysk.	dass,	<i>att.</i>
De,	fr.	de,	<i>af, från.</i>
Deno,	tysk.	dennoch,	<i>det oaktadt.</i>
Denu,	fr.	de nouveau,	<i>på nytt.</i>
Des,	fr.	dès,	<i>ifrån (om tid).</i>
Dis,	fr.	dessous,	<i>under.</i>
Do,	eng.	though,	<i>ehuru.</i>
Dö,	fr.	de,	<i>angående.</i>
Don,	eng.	down,	<i>ner.</i>
Du,	fr.	durant,	<i>under (om tid).</i>
E,	it.	e,	<i>och.</i>
Eko,	it.	ecco,	<i>se här.</i>
Evelo,	eng.	ever,	<i>någonsin.</i>
Fe,	it.	fè,	<i>visserligen.</i>
l,	spansk.	y,	<i>äfven.</i>
Ibo,	rysk.	ibo,	<i>ty.</i>
If,	eng.	if,	<i>om.</i>

In,	latin	in,	uti.
Is,	fr.	ici,	här.
Jü,	fr.	jusque,	tills.
Ka,	latin	quam,	än, som.
Ko,	it.	co',	med.
Lä,	fr.	lés,	nära.
Me,	it.	medio,	medelst.
Na,	tysk.	nachdem,	efter.
Nebü,	tysk.	neben,	bredvid.
No,	eng.	no,	nej.
Nog,	tysk.	noch,	ännu.
Nu,	holl.	nu,	nu.
Ofen,	eng.	often,	ofta.
Pla,	fr.	place,	i stället för.
Plo,	latin	pro,	för.
Pos,	latin	post,	efter.
Säto,	latin	satis,	nog.
Segun,	spansk.	segun,	enligt.
Si,	it.	si,	ja.
Sis,	eng.	since,	sedan, ifrån.
So,	eng.	so,	så, likaså.
Su,	it.	su,	på.
Suno,	eng.	soon,	snart.

II.

Härledda ord.

De härledda orden bildas af stamorden med tillhjälp af förstafvelser och ändelser.

I. Ändelser.

A. Substantiv.

Några af substantivens ändelser användas uteslutande vid bildandet af benämningar på lefvande varelser; sådana äro: äb, af, äf, al, an, el, it; andra bilda konkreta substantiv; sådana äro: ab, ad, ap, ed, em, en, il,

in, öm, op, öp, üd, üf, um, ul, etc. Abstrakta substantiv bildas medelst ändelserna äI, am, av, öf, üp, etc.¹.

Substantiv som beteckna människor: Äb, Al, An, El.

El betecknar invånare i ett land eller en stad:

Yulopel, <i>europé,</i>	af	Yulop, <i>Europa.</i>
Flentel, <i>fransman,</i>	—	Flent, <i>Frankrike.</i>
Parisel, <i>parisare,</i>	—	Paris, <i>Paris.</i>

El utmärker vidare personen, som sysselsätter sig med det genom stamordet uttryckta föremålet:

Kikel, <i>låssmed,</i>	af	kik, <i>lås.</i>
Mitel, <i>slagtare,</i>	—	mit, <i>kött.</i>
Tedel, <i>handlande,</i>	—	ted, <i>handel.</i>
Pelel, <i>betalare,</i>	—	pel, <i>betalning.</i>
Tikel, <i>tänkare,</i>	—	tik, <i>tanke.</i>
Jafel, <i>skapare,</i>	—	jaf, <i>skapelse.</i>

Anm. Iel användes för att uttrycka namn på ett verktyg som utför något, t. ex. toviel, *häfstång* (tovel, *person som häfver, lyfter*).

Al gifver ordet samma betydelse, men i högre grad:

Jafal, *Skaparen.* Tedal, *köpman.*

An bildar likaledes benämningar för människor, dock utan att fästa afseende vid verksamheten:

Bäledan, <i>gubbe,</i>	af	bäled, <i>ålder.</i>
Flutan, <i>flöjtblåsare,</i>	—	flut, <i>flöjt.</i>
Gelan, <i>orgelnist,</i>	—	gel, <i>orgel.</i>
Nafan, <i>lots,</i>	—	naf, <i>skepp.</i>

Äb bildar benämningar, som uttrycka mottagandet af en verkan:

Löfäb, <i>gunstling,</i>	af	löf, <i>kärlek.</i>
Jeläb, <i>skyddsling,</i>	—	jel, <i>skydd.</i>
Foginäb, <i>främling,</i>	—	fogin, <i>främmande land.</i>

¹ Det är att beklaga, att Schleyer lätit sig påverkas af de tyska ändelsernas likhet, så att han gifvit samma ändelse åt subst. af alldeles olika betydelse.

Substantiv som beteckna djur: **Af.**

Nimaf, <i>däggdjur,</i>	af	nim, <i>djur.</i>
Jalaf, <i>skaldjur,</i>	—	jal, <i>sköldpaddskal.</i>
Flitaf, <i>fluga,</i>	—	flit, <i>flygt.</i>
Spulaf, <i>spindel,</i>	—	spul, <i>väfnad.</i>

I orden **leaf**, *leopard*, **moaf** *mullvad*, **skopaf**, *skorpion*, ingår af i stammen.

Konkreta substantiv: **Ab, Ad, At.**

Ködab, <i>bildstod,</i>	af	köd, <i>bildhuggeri.</i>
Vätab, <i>våg,</i>	—	vät, <i>vigt.</i>
Litab, <i>ljus (stearin o. d.),</i>	—	lit, <i>ljus.</i>
Flitad, <i>vinge,</i>	—	flit, <i>flygt.</i>
Lömibad, <i>paraply,</i>	—	lömib, <i>regn.</i>

At framhåller svagare det konkreta hos substantivet:

Numat, <i>siffra,</i>	af	num, <i>tal.</i>
Poedat, <i>poem,</i>	—	poed, <i>poesi.</i>
Pukat, <i>tal, föredrag,</i>	—	pük, <i>språk.</i>

Namn på industriella företag: **En.**

Bilen, <i>bryggeri,</i>	af	bil, <i>öl.</i>
Büken, <i>tryckeri,</i>	—	bük, <i>tryckning.</i>
Gläten, <i>glasbruk,</i>	—	glät, <i>glas.</i>
Saeden, <i>sadelmakeri,</i>	—	saed, <i>sadel.</i>
Teinen, <i>tegelbruk,</i>	—	tein, <i>tegel.</i>

Ämnesnamn: **In.**

Lümin, <i>aluminium.</i>	Nogin, <i>qväsv.</i>
Kobin, <i>kobolt.</i>	Vatin, <i>väte.</i>
Fluin, <i>fluor.</i>	Züdin, <i>syre.</i>

Ortnamn: Än, Öp, Op, Ud.

Op ändrar verldsdelarnes namn, üd väderstreckens:

Yulop, <i>Europa.</i>	Nolüd, <i>norr.</i>
Silop, <i>Asien.</i>	Sulüd, <i>söder.</i>
Melop, <i>Amerika.</i>	Vesüd, <i>vester.</i>
Fikop, <i>Afrika.</i>	Lefüd, <i>öster.</i>
Talop, <i>Australien.</i>	

Öp, är ändelse för namn på bestämda ställen:

Loegöp, <i>observatorium,</i>	af	loeg, <i>iakttagelse.</i>
Fopöp, <i>dårhus,</i>	—	fop, <i>dåre.</i>
Kaföp, <i>käfe,</i>	—	kaf, <i>kaffe.</i>
Götöp, <i>buk,</i>	—	göt, <i>tarm.</i>

Än (af län, land), är ändelse för namn på länder:

Lusän, <i>Ryssland.</i>	Fatän, <i>fosterland.</i>
Polän, <i>Polen.</i>	Fimän, <i>(terra firma) fastland.</i>

Sjukdomars namn: Ip.

Hitip, <i>inflammation,</i>	af	hit, <i>värme.</i>
Ladip, <i>hjertsjukdom,</i>	—	lad, <i>hjerta.</i>
Luegip, <i>lungshot,</i>	—	lueg, <i>lunga.</i>
Vatip, <i>vattusot,</i>	—	vat, <i>vatten.</i>

Musikaliska benämningar: Üm, Üf.

Balüm, <i>solostycke.</i>	Balüf <i>prim.</i>
Telüm, <i>duett.</i>	Telüf, <i>sekund.</i>
Kilüm, <i>trio.</i>	Kilüf, <i>ters.</i>
Folüm, <i>kvartett.</i>	Folüf, <i>qvart.</i>

Kollektiver: Em, Öm, Ef.

Bledem, <i>bladverk,</i>	af	bled, <i>blad.</i>
Flolem, <i>bukett,</i>	—	flol, <i>blomma.</i>
Päkem, <i>bagage, gods,</i>	—	päk, <i>packe.</i>
Pöpem, <i>häfte,</i>	—	pöp, <i>papper.</i>

Ord, som ändas på **Öm**, beteckna i synnerhet en *samling* verktyg, redskap:

Domöm, <i>husgeråd</i> ,	af	dom, <i>hus</i> .
Feilöm, <i>åkerbruksredskap</i> ,	—	feil, <i>åker</i> .
Gadöm, <i>trädgårdsredskap</i> ,	—	gad, <i>trädgård</i> .

Ef betecknar en *samling* af personer:

Kritef, <i>kristenhet</i> ,	af	krit, <i>kristen</i> .
Musigef, <i>orkester</i> ,	—	musig, <i>musik</i> .

Vetenskapers namn: **Av**.

Planav, <i>botanik</i> ,	af	plan, <i>planta</i> .
Minav, <i>mineralogi</i> ,	—	min, <i>mineral</i> .
Gitav, <i>lagfarenhet</i> ,	—	git, <i>rätt</i> .
Menav, <i>antropologi</i> ,	—	men, <i>menniska</i> .
Godav, <i>teologi</i> ,	—	god, <i>Gud</i> .

Abstrakta substantiv: **Äl, Am, Öf**.

Äl betecknar *egenskap*, *fallenhet*:

Fibäl, <i>förståndssvaghet</i> ,	af	fib, <i>svaghet</i> .
Geiläl, <i>själshöghet</i> ,	—	geil, <i>höjd</i> .
Dibäl, <i>djupsinnighet</i> ,	—	dib, <i>djup</i> .
Kaladäl, <i>karaktersfasthet</i> ,	—	kalad, <i>karakter</i> .

Öf gör *stamordets* *konkreta* betydelse *abstrakt*:

Dunöf, <i>verksamhet</i> ,	af	dun, <i>handling</i> .
Deilöf, <i>dödlighet</i> ,	—	deil, <i>död</i> .
Givöf, <i>frikostighet</i> ,	—	giv, <i>gåfva</i> .
Flenöf, <i>vänlighet</i> ,	—	flen, <i>vän</i> .
Pöfödöf, <i>nytta</i> ,	—	pöföd, <i>fördel</i> .

Am uttrycker en *handling*:

Fomam, <i>bildande, danning</i> ,	af	fom, <i>form</i> .
Finam, <i>fulländning</i> ,	—	fin, <i>slut</i> .
Veitam, <i>utvidgning</i> ,	—	veit, <i>vidd</i> .
Lanimam, <i>uppmuntran</i> ,	—	lanim, <i>mod</i> .

Ändelser som beteckna tid: **Üp, Ul, Del.**

Üp är en förkortning af **düp, timme**:

Bäledüp, ålderdom,	af	bäled, ålder.
Leigüp, liktidighet,	—	leig, likhet.
Kiüp, när,	—	kiom, hvilken.

Del är ordet *dag*, och **ul** är förkortning af **mul, månad**:

Balüdel, söndag.	Balul, januari.
Telüdel, måndag.	Telul, februari.
Kilüdel, tisdag.	Kilul, mars.
Folüdel, onsdag.	Folul, april.
Lulüdel, torsdag.	Lulul, maj.
Mälüdel, fredag.	Mälul, juni.
Velüdel, lördag.	Velul, juli, etc¹.

Diminutiver: **il.**

Cemil, litet rum.	Fotil, småskog.
Domil, litet hus.	Bovil, kopp.

Obestämda ändelser.

Emedan det är omöjligt att uppställa en systematisk indelning af tankar och begrepp, har författaren till volapük upptagit några ändelser, som icke motsvara någon bestämd tanke. Sådana äro: **ap, eg, ib**, för konkreta, **et, ug, üg**, för abstrakta och **ät, ed, od, ot**, både för konkreta och abstrakta substantiv:

ÄT — Fomät, format,	af	fom, form.
Netät, nationalitet,	—	net, nation.
ED — Pened, bref,	—	pen, penna.
Filed, eldsvåda,	—	fil, eld.

¹ Veckans dagar kunna äfven heta **mundel, tusdel, vesdel, etc.** och månaderna **yanul, febul, mätul, etc.**

OD	— Logod, <i>ansigte</i> ,	af log, <i>öga</i> .
	Pänod, <i>tafla</i> ,	— pän, <i>målning</i> .
OT	— Lilot, <i>hörsel</i> ,	— lil, <i>öra</i> .
	Bumot, <i>byggnad</i> ,	— bum, <i>byggande</i> .
UB	— Papub, <i>påfvedöme</i> ,	— pap, <i>påfve</i> .
ÜG	— Cilüg, <i>barndom</i> ,	— cil, <i>barn</i> .
	Flenüg, <i>vänskap</i> ,	— flen, <i>vän</i> .

B. *Adjektiv, verb, etc.*

Adjektiven bildas af substantiv, pronomen, räkneord och adverb genom tillägg af ändelsen *ik*. Endast ordningstalen antaga ändelsen *id*:

Gud, <i>godhet</i> ;	gudik, <i>god</i> .
Büfü, <i>innanför</i> ;	büfik, <i>föregående</i> .
Is, <i>här</i> ;	isik, <i>härifrån</i> .
Bal, <i>en</i> ;	balid, <i>förste</i> .
Ob, <i>jag</i> ;	obik, <i>min</i> .

Ibland lägges till ändelserna ett *l* eller *n*; ändelserna *lik* och *nik* uttrycka en *likhet* i betydelsen mellan adjektivet och stamordet:

Kof, <i>spe</i> ;	kofik, <i>spefull</i> ,	koflik, <i>förarglig</i> .
Leül, <i>olja</i> ;	leülik, <i>oljig</i> ,	leülnik, <i>oljartad (flottig)</i> .
Späl, <i>sparsamhet</i> ;	spälik, <i>sparsam</i> ,	spälnik, <i>snål, knapp</i> .

Infinitiven ändas alltid på *ön*. Verben bildas i allmänhet af substantiv; några äro bildade af räkneord och adverb:

Skub, <i>skruf</i> ;	skubön, <i>skrufva</i> .
Spel, <i>hopp</i> ;	spelön, <i>hoppas</i> .
Tel, <i>två</i> ;	telön, <i>fördubbla</i> .
Dis, <i>under</i> ;	disön, <i>nedsänka</i> .
Denu, <i>på nytt</i> ;	denuön, <i>repetera, upprepa</i> .
Si, <i>ja</i> ;	siön, <i>jaka</i> .

Härledda adverb ändas alltid på *o*; de kunna bildas af alla andra ordslag:

Neit, <i>natten</i> ;	neito, <i>nattetid</i> .
Gudik, <i>god</i> ;	gudiko, <i>väl</i> .

Säköl, <i>frågande;</i>	säkölo, <i>under det jag frågade.</i>
Dis, <i>under;</i>	diso, <i>nedanför.</i>
E(d), <i>och;</i>	edo, <i>gemensamt.</i>

Numerala adverb ändas på na:

Balna, <i>en gång.</i>	Alina, <i>hvarje gång.</i>
Telna, <i>två gånger.</i>	Kimna, <i>huru många gånger.</i>
Anikna, <i>någongång.</i>	Kimidna, <i>hvilken gång i ordningen.</i>

Härledda prepositioner ändas i allmänhet på ü:

Linü, <i>omkring,</i>	af	lin, <i>ring.</i>
Nemü, <i>i — namn,</i>	—	nem, <i>namn.</i>
Nilü, <i>i grannskapet af,</i>	—	nil, <i>grannskap.</i>
Stimü, <i>till — ära,</i>	—	stim, <i>ära.</i>
Yufü, <i>med hjälp af,</i>	—	yuf, <i>hjälp.</i>

Härledda interjektioner ändas på ö:

Lanimö! <i>mod!</i>	af	lanim, <i>mod.</i>
Spidö! <i>fort!</i>	—	spid, <i>brådska.</i>
Stopö! <i>halt!</i>	—	stop, <i>halt.</i>

II. Förstafvelser.

I volapük som i andra språk skiljer man mellan egentliga prefix, som icke i sig sjelfva äro ord, och tillfälliga prefix, som äro lånade från en eller annan ordklass. Egentliga prefix äro: **be, da, ge, le, lu, mi, ne**; tillfälliga äro: **gle, laf, mö, sma, va, kü**, lånade från substantiven; **ba, tel, kil**, lånade från räkneorden; **of, ki**, lånade från pronomen; **beno, bevü, bi, de, denu, diso, du, ko, lä, len, löpo, love, mo, neb, nin, plo, se, ta, tu, zi, etc.**, lånade från adverb och prepositioner.

A. *Egentliga prefix.*

Be, Da, Ge.

Dessa prefix användas i synnerhet till att bilda verb.

Be förstärker stamordets betydelse:

Givön, <i>gifva</i> ;	begivön, <i>begåfva, utrusta.</i>
Lobön, <i>berömma</i> ;	belobön, <i>godkänna, gilla.</i>
Kipön, <i>hålla</i> ;	bekipön, <i>behålla.</i>
Klotön, <i>kläda</i> ;	beklotön, <i>påkläda.</i>

Be förvandlar äfvenledes intransitiva verb till transitiva:

Lifön, <i>lefva</i> ;	belifön, <i>upplifva.</i>
Tonön, <i>ljuda</i> ;	betonön, <i>betona.</i>

Da fullständigar stamordets betydelse:

Getön, <i>emottaga</i> ;	dagetön, <i>erhålla.</i>
Finön, <i>sluta</i> ;	dafinön, <i>fullända.</i>
Lilön, <i>lyssna</i> ;	dalilön, <i>bönhöra.</i>
Tikön, <i>tänka</i> ;	datikön, <i>upptänka.</i>
Logön, <i>se</i> ;	dalogön, <i>varseblifva.</i>

Ge motsvarar svenskans *åter, tillbaka* (engelskans *back* och franskans *re*):

Givön, <i>gifva</i> ;	gegivön, <i>återställa.</i>
Kipön, <i>hålla</i> ;	gekipön, <i>återhålla.</i>
Tävön, <i>resa</i> ;	getävön, <i>återvända.</i>
Pükön, <i>tala</i> ;	gepükön, <i>svara.</i>
Vökön, <i>kalla</i> ;	gevökön, <i>återkalla.</i>

Le

förstärker stamordets betydelse och fogas till substantiv, adjektiv och adverb:

Dib, <i>djup</i> ;	ledib, <i>afgrund.</i>
Dom, <i>hus</i> ;	ledom, <i>palats.</i>
Bijop, <i>biskop</i> ;	lebijop, <i>ärkebiskop.</i>
Begön, <i>bedja</i> ;	lebegön, <i>anropa.</i>
Mufön, <i>röra</i> ;	lemufön, <i>skaka.</i>

Lu

har en förklenande betydelse:

God, <i>Gud</i> ;	lugod, <i>afgud</i> .
Dom, <i>hus</i> ;	ludom, <i>koja</i> .
Begön, <i>bedja</i> ;	lubegön, <i>tigga</i> .
Givön, <i>gifva</i> ;	lugivön, <i>låna ut</i> .
Vökön, <i>kalla, ropa</i> ;	luvökön, <i>skrika</i> .

Mi

motsvarar vårt svenska prefix *miss*:

Konfid, <i>förtroende</i> ;	mikonfid, <i>misstroende</i> .
Gebön, <i>bruka</i> ;	migebön, <i>missbruka</i> .
Plidön, <i>behaga</i> ;	miplidön, <i>misshaga</i> .

Ne

gifver åt stamordet en motsatt betydelse:

Dut, <i>flit</i> ;	nedut, <i>lättja</i> .
Flen, <i>vän</i> ;	neflen, <i>ovän</i> .
Klöd, <i>tro</i> ;	neklöd, <i>klentrogenhet, otro</i> .
Velat, <i>sanning</i> ;	nevelat, <i>lögn</i> .
Pükön, <i>tala</i> ;	nepükön, <i>tiga</i> .

B. Prefix härledda från substantiv, etc.

Gle

Gle af glet, *storhet*, motsvarar svenska förstafvelsen *hufvud-*:

Zif, <i>stad</i> ;	glezif, <i>hufvudstad</i> .
Nom, <i>regel</i> ;	glenom, <i>hufvudregel</i> .
Din, <i>sak</i> ;	gledin, <i>hufvudsak</i> .
Flen, <i>vän</i> ;	gleflen, <i>förtrognaste vän</i> .

Laf

betyder *hälft* och motsvarar det svenska *half-*:

Yel, <i>år</i> ;	lafayel, <i>halfår</i> .
Nisul, <i>ö</i> ;	lafanisul, <i>halfö</i> .

Mö eller Möd

betecknar *myckenhet* och motsvarar grekiskans *poly-* och svenskans *mång-*:

Gul, <i>hörn</i> ;	mögul, <i>månghörning</i> .
Mat, <i>giftermål, äktenskap</i> ;	mömat, <i>månggifte</i> .
Flan, <i>sida</i> ;	möflanik, <i>mångsiding</i> .

Sma

af *smal, litenhet*, har som prefix betydelsen *smaik, liten*:

Naf, <i>fartyg</i> ;	smanaf, <i>ökstock</i> .
Bel, <i>berg</i> ;	smabel, <i>kulle</i> .
Hät, <i>hatt</i> ;	smahät, <i>mössa</i> .
Veg, <i>väg</i> ;	smaveg, <i>stig</i> .

Va, Kü

äro förkortningar af *vadat* och *küb* och betyda *quadrat* och *kubik*:

Vamet, <i>quadratmeter</i> .	Kümet, <i>kubikmeter</i> .
Vademet, <i>quadratdecimeter</i> .	Küdemet, <i>kubikdecim</i> .
Vazemet, <i>quadratcentimeter</i> .	Küzemet, <i>kubikcentim</i> .
Valimet, <i>quadratmillimeter</i> .	Külimet, <i>kubikmillim</i> .

Ki

är sammandraget af *kim?* eller *kiom?*

Kod, <i>orsak</i> ;	kikod, <i>hvarför?</i>
Öp, (<i>angifver ort</i>);	kiöp, <i>hvar?</i>
Üp, (<i>angifver tid</i>);	kiüp, <i>när</i> ;

Of

bildar femininum hos substantiven:

Blod, <i>broder</i> ;	of-blod, <i>syster</i> .
Nef, <i>brorson</i> ;	of-nef, <i>brorsdotter</i> .
Nök, <i>farbror</i> ;	of-nök, <i>tant</i> .
Tidel, <i>lärare</i> ;	of-tidel, <i>lärarinna</i> .

Ba, Tel, Kil.

Ba, förkortning af bal, motsvarar svenskans *en*:

Fom, <i>form</i> :	bafom, <i>enformighet</i> .
Silab, <i>stafvelse</i> :	basilab, <i>enstafvigt ord</i> .
Log, <i>öga</i> :	balogik, <i>enögd</i> .
Num, <i>tal</i> :	banum, <i>ental, singularis</i> .

Tel, kil, motsvara alldeles svenskans *två-, tre-*:

Fut, <i>fot</i> :	telfutik, <i>tvåfotad</i> .
Pük, <i>språk</i> :	telpükik, <i>tvåspråkig</i> .
Pükot, <i>samtal</i> :	telapükot, <i>dialog</i> .
Köt, <i>egg</i> :	telkötik, <i>tveeggad</i> .
Bled, <i>blad</i> :	kilabled, <i>klöfverblad</i> .
Gul, <i>horn</i> :	kilagul, <i>triangel</i> .

C. Prefix bildade af prepositioner och adverb.

Beno.

Detta prefix är adv. *beno, väl*:

Ton, <i>ljud, ton</i> :	benoton, <i>välljud</i> .
Smel, <i>lukt</i> :	benosmel, <i>vällukt</i> .
Vipön, <i>önska</i> :	benovipön, <i>lyckönska</i> .

Bevü

motsvarar svenskans *mellan*:

Spad, <i>rymd</i> :	bevüspad, <i>mellanrum</i> .
Tlidön, <i>träda</i> :	bevütlidön, <i>mellankomma</i> .
Netik, <i>nationel</i> :	bevünetik, <i>internationel</i> .

Bi

är förkortning af *bifü, framför*:

Nem, <i>namn</i> :	binem, <i>förnamn</i> .
Pük, <i>språk</i> :	bipük, <i>företal</i> .
Siedön, <i>sitta</i> :	bisiedön, <i>presidera</i> .
Seitön, <i>sätta</i> :	biseitön, <i>sätta framför</i> .

De

uttrycker *ursprung* och *aflägsnande*:

Gifön, *gjuta*;

degifön, *afgjuta*.

Kömön, *komma*;

dekömön, *härstamma*.

Flumön, *flyta*;

deflumön, *afflyta*.

Jökön, *stöta*;

dejökön, *bortstöta*.

Flekön, *vända*;

deflekön, *bortvända*.

Denu

betyder *på nytt*, *åter* — (om tid):

Logon, *se*;

denulogön, *återse*.

Pükön, *tala*;

denupükön, *tala på nytt*.

Disa

af *dis*, *under*, betecknar det, som finnes *under något annat*:

Klot, *klädnad*;

disaklot, *underklädnad*.

Blit, *byxor*;

disablit, *kalsonger*.

Stof, *tyg*;

disastof, *foder*.

Penön, *skrifva*;

disapenön, *skrifva under*¹.

Du

utmärker en rörelse *tvärs igenom*:

Golön, *gå*;

dugolön, *genomfara*.

Gonön, *springa*;

dugonön, *genomlöpa*.

Logik, *synlig*;

dulogik, *genomskinlig*.

Ko

uttrycker *förening*:

Blod, *broder*;

koblod, *medbroder*.

Vobön, *arbeta*;

kovobön, *samarbeta*.

¹ Volapük-tyskt lexikon skrifer de två sista orden med **o**: **diso-**
slof, **disopenön**.

Kömön, <i>komma</i> ;	kokömön, <i>sammankomma</i> .
Liedön, <i>lida</i> ;	koliedön, <i>deltaga</i> .
Pladön, <i>sätta, ställa</i> ;	kopladön, <i>sammanställa</i> .

Lä, len.

Lä betyder *nära*; len utmärker ett *närmande*:

Givön, <i>gifva</i> ;	lägivön, <i>tillägga</i> .
Sukön, <i>åtfölja</i> ;	läsukön, <i>vara förenad med</i> .
Zugön, <i>draga</i> ;	lenzugön, <i>draga till sig</i> .
Sumön, <i>taga</i> ;	lensumön, <i>emottaga</i> .
Logön, <i>se</i> ;	lenlogön, <i>betrakta</i> .

Löpa, Bä

beteckna geografiskt läge:

Löparin, <i>Öfre Rhen</i> .	Bärin, <i>Nedre Rhen</i> .
Löpabayän, <i>Öfre Bäjern</i> .	Bäbayän, <i>Nedre Bäjern</i> .
Löpatäl, <i>Öfre Italien</i> .	Bätäl, <i>Nedre Italien</i> .

Löpa uttrycker dessutom *öfverlägsenhet* i figurlig bemärkelse:

Tidel, <i>lärare</i> ;	löpatidel, <i>öfverlärare</i> .
Kap, <i>hufvud</i> ;	löpakap, <i>chef</i> .

Love

är ordet *ove* med tillagdt *l* (se sid. 44) och betyder *öfver, på andra sidan*:

Melik, <i>som ligger vid hafvet</i> ;	lovemelik, <i>på andra sidan hafvet belägen</i> .
Golön, <i>gå</i> ;	lovegolön, <i>gå öfver</i> .
Pladön, <i>sätta</i> ;	lovepladön, <i>sätta öfver</i> .
Polön, <i>bära</i> ;	lovepolön, <i>öfversätta (språk)</i> .

Mo

betyder *bort*:

Golön, <i>gå</i> ;	mogolön, <i>gå sin väg</i> .
Polön, <i>bära</i> ;	mopolön, <i>bära bort</i> .
Sumön, <i>taga</i> ;	mosumön, <i>taga bort</i> .
Tävön, <i>resa</i> ;	motävön, <i>resa bort</i> .

Neba

af *nebü*, *bredvid*, betecknar *angränsande* eller *tillhörande* och motsvarar ofta det svenska *bi-*:

Cem, <i>rum</i> ;	nebacem, <i>sidorum</i> .
Dom, <i>hus</i> ;	nebadom, <i>uthus</i> .
Din, <i>sak</i> ;	nebadin, <i>bisak</i> .
Bled, <i>tidningsblad</i> ;	nebabled, <i>bihang</i> .

Nin

= in, *uti*. Man har tillagt ett n, ty intet verb får börja på vokal:

Vag, <i>tomhet</i> ;	ninvag ¹ , <i>håla</i> .
Län, <i>land</i> ;	ninlän, <i>det inre af ett land</i> .
Penäd, <i>skrift</i> ;	ninpenäd, <i>inskrift</i> .
Sedön, <i>skicka</i> ;	ninsedön, <i>importera</i> .
Dukön, <i>leda</i> ;	nindukön, <i>inleda</i> .

Se

uttrycker *utgång*, *aflägsnande*, motsv. sv. *ut-*, *ur-*:

Golön, <i>gå</i> ;	segolön, <i>gå ut</i> .
Sedön, <i>skicka</i> ;	sesedön, <i>skicka ut</i> .
Tevön, <i>vallfärdas</i> ;	setevön, <i>utvandra</i> .
Vokön, <i>ropa</i> ;	sevokön, <i>utropa</i> .
Sumön, <i>taga</i> ;	sesumön, <i>undantaga</i> .

Ta

gifver åt *stamordet* en *oppositionel* betydelse:

Dil, <i>parti</i> ;	tadil, <i>motparti</i> .
Dunön, <i>verka</i> ;	tadunön, <i>motverka</i> .
Pükön, <i>tala</i> ;	tapükön, <i>motsäga</i> .

Zi

uttrycker både egentligt och figurligt, att någonting sker *omkring*, *omfattar*:

Golön, <i>gå</i> ;	zigolön, <i>kringgå</i> .
Gonön, <i>löpa</i> ;	zigonön, <i>kretsa omkring</i> .
Sumön, <i>taga</i> ;	zisumön, <i>omfamna, omfatta</i> .
Logam, <i>syn</i> ;	zilogam, <i>varsamhet, försigtighet</i> .

¹ Volapük-tyskt lexikon skrifer *ninovag*.

III.

Sammansatta ord.

Volapük tillåter alla sammansättningar, som klart uttrycka ett begrepp och i hvilka ej mer än två substantiv ingå. Sådana sammansättningar som **volapükatidel**, *lärare i volapük*, **tedatidastit**, *handelsskola*, **klonalitakip**, *ljuskrona*, böra undvikas; i stället säger man **tidel volapüka** eller **de volapük**, **stit tedatida** eller **de tedatid**¹.

Den *bestämmande* delen måste alltid föregå den *bestämda*². Den förra förenas med den senare genom inskjutande af ett *a*, af hvad genus, numerus eller kasus orden än må vara:

Skinaplif	= plif skina,	<i>rynka, fåra.</i>
Flolatim	= tim flolas,	<i>vår.</i>
Bukakolet	= kolet bukas	<i>boksamling.</i>
Vödabuk ³	= buk vödas,	<i>ordbok.</i>
Domanip	= nim domik,	<i>husdjur.</i>
Pöklöd ³	= klöd pölik,	<i>irrlärighet.</i>
Lafayel ,	= yel lafik,	<i>halfår.</i>
Telapükot	= pükat kotel,	<i>dialog.</i>
Kilagul	= guls kil,	<i>triangel.</i>

När ett ords delar mera lösligt hänga tillsammans, förenas de genom ett bindestreck -: **tedadünan-tävöl**, *handelsresande*⁴.

¹ Man skulle kunna göra ett undantag för **volapükatidel**, men det oaktadt bör det heta **of-tidel volapüka**. Formen **of-volapükatidel** vore en ren omöjlighet för dem, hvilkas språk innehålla blott enstafviga ord och som finna stora svårigheter i uttalandet af ord med fem eller sex stafvelser.

² Denna regel för sammansatta ord återfinnes i alla europeiska och indiska stamspråk.

³ Schleyer skrifver **vödabuk** och **pöklöd**.

⁴ **Tedatävel** vore enklare och lika riktigt.

Exempel på sammansatta ord:

B	Badanilud, <i>misstanke,</i>	af	nilud, <i>mening,</i>	och	bad, <i>dålig.</i>
B	Bäledamon, <i>pension,</i>	—	mon, <i>penningar,</i>	—	bäled, <i>ålder.</i>
B	Bukatedel, <i>bokhandlare,</i>	—	tedel, <i>handlande,</i>	—	buk, <i>bok.</i>
B	Bukatanel, <i>bokbindare,</i>	—	tanel, <i>en som binder,</i>	—	buk, <i>bok.</i>
F	Fagaglät, <i>kikare,</i>	—	glät <i>glas,</i>	—	fag, <i>fjerran.</i>
F	Filabel, <i>vulkan,</i>	—	bel, <i>berg,</i>	—	fil, <i>eld.</i>
K	Kapabom, <i>skalle,</i>	—	bom, <i>ben,</i>	—	kap, <i>hufvud.</i>
L	Lafanisul, <i>halfö,</i>	—	nisul, <i>ö,</i>	—	lafik, <i>half.</i>
L	Lemacem, <i>bod,</i>	—	cem, <i>rum,</i>	—	lem, <i>uppköp.</i>
L	Lienastum, <i>lineal,</i>	—	stum, <i>instrument,</i>	—	lien, <i>linie.</i>
L	Litamag, <i>fotografi,</i>	—	mag, <i>bild,</i>	—	lit, <i>ljus.</i>
L	Logahel, <i>ögonhår,</i>	—	hel, <i>hår,</i>	—	log, <i>öga.</i>
L	Logamagil, <i>pupill,</i>	—	magil, <i>liten bild,</i>	—	log, <i>öga.</i>
L	Logasim, <i>ögonlock,</i>	—	sim, <i>kant,</i>	—	log, <i>öga.</i>
M	Melabug, <i>hafsvik,</i>	—	bug, <i>vik,</i>	—	mel, <i>haf.</i>
M	Milafutaf, <i>tusenfoting,</i>	—	fut, <i>fot,</i>	—	mil, <i>tusen.</i>
M	Miligapin, <i>grädde,</i>	—	pin, <i>fett,</i>	—	milig, <i>mjölk.</i>
P	Pepaflep, <i>pulsering,</i>	—	flep, <i>slag,</i>	—	pep, <i>puls.</i>
P	Penaklot, <i>fjäderskrud,</i>	—	klot, <i>klädnad,</i>	—	pen, <i>fjäder.</i>
P	Planaglof, <i>växtlighet,</i>	—	glof, <i>tillväxt,</i>	—	plan, <i>planta.</i>
P	Pledadin, <i>leksaker,</i>	—	din, <i>sak,</i>	—	pled, <i>lek.</i>
P	Potamon, <i>postporto,</i>	—	mon, <i>penningar,</i>	—	pot, <i>post.</i>
P	Potakad, <i>breffkort,</i>	—	kad, <i>kort,</i>	—	pot, <i>post.</i>
P	Pükönabid, <i>talesätt,</i>	—	bid, <i>sätt,</i>	—	pükön, <i>tala.</i>
T	Tävapenod, <i>pass,</i>	—	penod, <i>skrift,</i>	—	täv, <i>resa.</i>
T	Tedadünan, <i>kontorist,</i> <i>handelsbiträde,</i>	—	dünan, <i>tjenare,</i>	—	ted, <i>handel.</i>
T	Telaplän, <i>tvetydighet,</i>	—	plän, <i>förklaring,</i>	—	tel, <i>två.</i>
V	Vödapladam, <i>ordställ-</i> <i>ning,</i>	—	pladam, <i>placering,</i>	—	vöd, <i>ord.</i>

Man må noga skilja mellan **vinaglät**, *ett vinglas*, och **glät vina** eller **de vin**, *ett glas vin*; **bukakolet**, *bibliotek*, och **kolet bukas** eller **de buks**, *en samling böcker*, m. m. d.

II. *Exempel på härledning.*Af Pük, *språket.*

A.

- Pük,** *språk; pükik, språklig (som hör till ett språk); pükatidel, språklärare; pükapök, språkfel; pükön, tala; pükönabid, pükönamod, talesätt; motapük, modersmål; volapük, verldsspråk.*
- Pükat,** *tal; pükatil, litet tal; pükatön, hålla tal; telapükot, samtal, dialog.*
- Pükav,** *språkvetenskap; pükavik, språkvetenskaplig.*
- Püked,** *tänkespråk; pükedik, lärorik; pükedavöd, ordspråk; pükedavödik, ordspråksartad; välapüked, valspråk.*
- Pükel,** *talare; pükelik, oratorisk, en talare beträffande; möpükel, polyglott.*
- Püköf,** *vältalighet; püköfik, vältalig; püköfav, talekonst; püköfavik, som rör talekonsten.*
- Pükot,** *samtal, prat; pükotik, talträngd; pükotöf, talträngdhet; okapükot, monolog.*

B.

- Bipük,** *företal.*
- Depük,** *tvist; depükön, bestrida.*
- Gepük,** *svar; gepükön, svara.*
- Lepük,** *bekräftelse; lepükön, bekräfta; lepüked, grundsats.*
- Lenpük,** *tilltal; lenpükön, tilltala (tala till).*
- Libapük,** *frikännande; libapükön, frikänna.*
- Lupük,** *prat; lupükel, pratmakare; lupükön, sladdra; lupükot, skräfvel; lupüklam, stamning; lupüklel, som stammar; lupüklön, stamma.*
- Mipük,** *försägelse; mipükön, försäga sig.*
- Nepük,** *tystnad; nepükik, tystlåten; nepükön, tiga.*
- Sepük,** *uttryck; sepükik, som kan uttryckas; sepükad, (afkunnad) dom(s innehåll); sepükam, uttal; sepükön, uttala, uttrycka.*
- Tapük,** *motsägelse; tapükäl, motsägelseanda; tabükön, motsäga.*

TREDJE BOKEN.

SKRIF- OCH LÄSÖFNINGAR.

I.

Skriföfningar¹.

I.

Substantivet.

1. Jag har ett bref åt köpmannens vän.
2. Jag köper tyger; du har handelsvaror.
3. Jag är icke i köpmansfruns hus.
4. Ni har penningar, ni har inga vänner.
5. Jag är Pers väns granne.
6. Köpmannens granne har en vän i Paris.
7. Jag gifver Pers bref åt Karl.
8. Jag säljer Pers tyger åt köpmännen från London.
9. Grannarne hafva tyger åt köpmännen.
10. Grannens vänner hafva hus.
11. Jag gifver penningar åt grannqvinnans vänner.
12. Vi hafva handelsvaror i en väns hus.

II.

Adjektivet.

1. Jag är större än grannens vän.
2. De fattiga köpmännen hafva icke stora hus.
3. Han är en mycket fattig och en mycket liten man.

¹ Dessa stycken äro öfversättningar af öfningsstyckena i första boken.

4. Jag gifver ett ur af silfver åt Per.
5. Madrid är icke en lika stor stad som Paris.
6. Köpmannens hus är mindre litet än Karls hus.
7. Alla Pers vänner hafva guldringar.
8. Ni är på stadens största gata.
9. De äro icke mycket rika; de hafva få goda handelsvaror.
10. De rika äro de fattigas bästa vänner.
11. Jag har mycket tyger; jag säljer mera varor än grannen.
12. Du har icke så mycket penningar som stadens fattigaste man.

III.

Räkneorden.

1. Året har trehundra sextio fem dagar, månaden har fyra veckor.
2. Jag gifver tvåhundra femtiotusen francs för grannens stora hus.
3. En kilo kaffe kostar mindre än fem francs.
4. Jag säljer en liter vin för sjuttio fem centimer.
5. Vi äro de tre rikaste köpmännen i staden.
6. En meter siden kostar tre francs och femtio centimer.
7. Gatans fem första hus äro stora; det sjette och det sjunde äro små.
8. Jag säljer 2,000 kilo kaffe på en vecka.
9. Huru många balar kaffe har ni?
10. Vinet kostar mera i Paris än i Bordeaux.
11. Hvad kostar ett fat vin i Bordeaux?
12. Jag köper $\frac{1}{4}$ kilo socker och $\frac{3}{4}$ kilo kaffe.

IV.

Personliga pronomener.

1. Jag har bref till dig och till din fader.
2. Han och hans bror äro mina två bästa vänner.
3. Jag skrifer till Lovisas syster och icke till hennes moder.

4. Mina barn äro större än hans.
5. Jag talar ofta med henne i vår trädgård.
6. Edra varor äro icke så dyra som deras.
7. Karl är icke er vän; jag känner honom.
8. Grannqvinnan och hennes son äro i sin trädgård.
9. Jag skrifver hvarken till dig eller till henne eller till Per.
10. Jag läser mycket; jag studerar ofta i eder vackra bok.
11. Vi äro oftare i vår trädgård än i vårt rum.
12. Han är mycket fattig; jag gifver ofta penningar åt honom och hans barn.

V.

Demonstrativa och frågande pronomnen.

1. Med hvilken af mina vänner vill ni spela?
2. Han har en vacker bok; åt hvem är den (ämнад)?
3. Hvad viljen I dricka, mina damer och herrar?
4. I viljen dricka af detta vin med friskt vatten.
5. Till hvilken af dessa tre damer vill ni skrifva?
6. De här böckerna äro bättre än de der.
7. Vi tala icke för dessa damer, vi tala emot dem.
8. Af hvilket kött och hvilket bröd vill ni äta?
9. Hvilken dag i månaden är Per i Paris?
10. Jag skrifver till Karls vänner och icke till Pers.
11. Jag känner dessa fyra herrar; de här två äro rika, de der äro fattiga.
12. Hvar äro dina och fru Pers böcker?

VI.

Relativa och obestämda pronomnen.

1. Du ser här en person, som aldrig är nöjd.
2. Jag känner köpmannen, hvars barn äro här.
3. Du har inga böcker; jag gifver dig några.
4. Hvar och en af oss har lika många vänner som ni.
5. Jag känner flere personer, som hafva mycket penningar men få vänner.
6. De älska någon, som är ingens vän.

7. Jag kan icke förstå det, som ni säger.
8. Jag känner ingen af de böcker, som ni skall skicka.
9. Hvarför vill ni icke komma med några vänner?
10. Huru mycket penningar får Per om dagen?
11. Vi tro intet deraf, ty ni är icke vår vän.
12. Vi äro alla missnöjda, om ni icke vill stanna hos oss.

VII.

Aktiva verb.

1. Jag skickar de tre tunnorna vin som ni har köpt.
2. Du trodde, att jag icke förstod hvad hon frågade.
3. Känner ni personerna, till hvilka vi skola skriva.
4. Han skall gå sin väg, när han har fått mitt bref.
5. När ni har fått mitt bref, skall ni skriva det till mig.
6. Man har sagt mig, att han var sjuk sedan fyra månader.
7. När skall denne köpman låna oss penningar?
8. Tror er far, att jag skall gå med honom i öfvermorgon?
9. Om ni icke hjälper honom, skall han icke finna boken som han förlorat.
10. Hoppas Karl, att de skola säga oss sanningen?
11. Han gick sin väg, sedan han förlorat sina penningar.
12. Jag kommer icke att kunna betala varorna, som ni sålt åt mig.

VIII.

Aktiva verb.

1. Jag skulle tala ryska, om jag hade varit några månader i Ryssland.
2. Vi skulle aldrig hafva trott detta, om vi icke sjelfva hade sett det.
3. Jag skulle resa (gå) till Berlin i år, om jag bättre kunde tyska språket.

4. Vill ni icke fråga honom hur man säger detta på engelska?
5. Skrif till honom, hvarför jag icke kunnat resa till Bordeaux förra veckan.
6. Var god och skrif till honom, hvilka de spanjorer äro, som ni såg i förrgår.
7. Han har aldrig gifvit oss något, fastän han är mycket rik.
8. Jag vill icke, att han säger åt någon det, som han sett i dag.
9. Han gick sin väg utan att hafva betalat varorna, som han hade köpt.
10. Jag kan sjunga, men jag kommer icke i dag för att sjunga.
11. Vi skola gifva böckerna åt italienaren, som kommer med honom i nästa månad.
12. Sedan engelsmannen hört detta, reste han utan att säga något.

IX.

Passiva verb.

1. Beställningar kunna göras på volapük.
2. Denne soldat har blifvit sårad af en kula, men han har icke ännu blifvit belönad.
3. Min bok skall säljas nästa månad i alla städer i Frankrike och Tyskland.
4. Han har sagt mig, att han är känd af alla personer från staden, som äro här.
5. Min vän har blifvit underrättad om, att hans hus skall säljas nästa vecka.
6. Bäste och ärade herre, detta har hvarken blifvit sagdt eller sedt af någon.
7. Skulle vi blifva straffade, om vi gingo ut före hans ankomst.
8. Ett sällskap har bildats i denna stad för att sprida volapük.
9. Om jag hade haft tid, skulle mitt bref varit skrifvet i går.

10. Han blef sedd i går af flere personer i grannens trädgård.
11. Denne man älskar ingen och är älskad af ingen.
12. Må han blifva straffad, om han hindrar sina vänner att säga sanningen.

X.

Opersonliga verb.

1. Det har frusit i natt, vi skola göra upp eld nu på morgonen.
2. Det har sagts (man har sagt) mig, att det snöat dagligen (alla dagar) sedan en vecka.
3. Vi skulle icke kunna gå ut i eftermiddag, om det regnade.
4. Jag tror, att dessa barn icke hafva tvättat sig; straffa dem.
5. Kläd er fort, vi skola gå ut två eller tre timmar tillsammans.
6. Vet ni hvarför dessa två herrar icke älska hvarandra?
7. Är det sant, att han ångrar att han köpt detta hus?
8. De hafva promenerat tillsammans sedan klockan 10 i morse.
9. Jag kommer i håg, att de hafva varit i Madrid, innan de reste till Lissabon.
10. Tig; du talar för mycket och för fort, jag förstår dig icke.
11. Man säger, att ingen kan förstå det, som finnes i hans bok.
12. Det tyckes som ville hon icke tro, att ni låtit oss gå bort.

XI.

Adverb.

1. Vår lärare skall hädanefter komma efter klockan åtta på morgonen.
2. Eder broder är icke dernere; jag tror, att han gått upp.

3. Jag har ännu ingenstädes sett lärjungar, som studera så väl.
4. Direktören och lärjungarne gå sällan ut tillsammans.
5. Jag hade lärt mig min lexa utantill, men jag har redan glömt henne.
6. Vi hafva köpt både papper, bläck och blyertspennor.
7. Han har tillkännagifvit oss i bref, att han äntligen upptäckt sanningen.
8. Mina vänner trodde i början, att han gjort det med flit.
9. Jag har ännu icke frågat eder, hur eder fader mår.
10. Jag har förut bott i ett hus, der det endast fans engelsmän.
11. Lektionerna skola gifvas gratis åt dem, som vilja lära språk.
12. Om ni studerade mera, skulle ni snart kunna brevexla på volapük.

XII.

Enkla prepositioner.

1. Vår lärare i volapük bor bakom skolan, bredvid bokhandlaren.
2. Han promenerade genom Kungsträdgården med en spatserkäpp i ena handen och en hatt i den andra.
3. Jag skall om några månader resa till Marstrand i sällskap med tre vänner.
4. Jag har sett honom för en vecka sedan på en liten gata nära Biblioteket.
5. Lägg böckerna, som äro under den der stolen, på mitt bord.
6. Min syster sitter midt emot en italienare mellan en ryss och en engelsman.
7. Jag skall återkomma nästa år, och jag skall stanna hos eder under två eller tre veckor.
8. Han sade att han hade väntat länge under fönstren till vårt rum.

9. Han föll från fönstret på två personer, som talade tillsammans i porten till hans hus.
10. Spring icke utmed floden, jag fruktar, att ni faller i vattnet.
11. Jag tackar eder tusenfaldt för den vackra gåfva, som ni skickat mig.
12. Jag beder eder att icke gå ut utan mig; jag skall gå till en bokhandlare nära Norrbro.

XIII.

Härledda prepositioner.

1. Efter hvad ni säger, har den äldsta af medlemmarne presiderat vid sammankomsten.
2. Med undantag af Per hafva alla mina vänner länge samarbetat på denna tidning.
3. Man sade mig, att han satt på denna sidan af bordet, till höger om presidenten.
4. Jag har i närvaro af två personer mottagit dessa 2,000 francs för vår direktörs räkning.
5. Han är aktad och älskad af alla dem som arbeta med honom.
6. Vi hafva gjort detta till förmån för eder vän och till ära för hans fader.
7. Han har blifvit utstött af alla sina vänner med anledning af sitt dåliga uppförande.
8. Vi hafva icke kunnat köpa vackra gåfvor i brist på tid och penningar.
9. Jag har borttagit några fläckar från denna bok med tillhjälp af en knif.
10. Ni talar som folk, hvilka aldrig studerat språk.
11. Jag har tagit flere saker i hans rum med eder moders tillåtelse.
12. Har han redan svarat på brefvet, som ni skrifvit till honom med anledning af nyårsdagen?

XIV.

Konjunktioner.

1. Som jag icke kände eder adress, har jag icke kunnat skriva till eder.
2. Hvad ni än må säga, finnes det anhängare af volapük i alla delar af jorden.
3. Om ni gör som eder granne, blir ni aldrig rik.
4. Jag skall skicka eder ett brefkort, så snart som jag emottagit handelsvarorna.
5. Ni skall bära detta bref på posten, innan min fader har återkommit.
6. När ni kan brefvexla på volapük, skall jag gifva eder några volapükisters adress.
7. Jag har icke funnit eder fader, ehuru jag sökt honom på alla stadens gator.
8. Alltsedan jag bor i Paris, arbetar jag åtta timmar hvarje dag.
9. Medan ni reser i Tyskland, skall jag öfversätta denna bok på engelska.
10. Jag ber eder ursäkta mig, ty jag har ej haft tid att komma förr.
11. Jag ser med nöje, att ni arbetat mycket bra, sedan jag gick ut.
12. Var god och fråga honom, om han vill tillåta oss återkomma i morgon afton.

XV.

Interjektioner.

1. En trädgårdsmästare, som icke älskade arbete, hade lagt sig i skuggan af ett träd och sof djupt. Hans herre kom i detta ögonblick och gjorde honom förebråelser, sägande: "Lätting, du är icke värd, att solen skiner på dig." — "Hm," svarade trädgårdsmästaren, "det är just därför jag lagt mig i skuggan."

2. En soldat, som blifvit sårad i benet af en kula, fördes till sjukhuset. Kirurgerna sökte samvetsgrant kulan i två dagar. Soldaten, som led mycket, förlorade

slutligen tålmodet och frågade dem hvarför de icke förbundo hans sår. "Var lugn," svarade läkarne, "vi söka kulan." — "För tusan," utropade den sårade, "hvarför sade ni mig icke det förut? Den har jag i fickan."

XVI.

Abraham och gubben.

Abraham satt en dag i tältöppningen, enligt sin vana väntande på främlingar för att bevisa dem gästfrihet. Han fick se en gubbe stödd på sin staf stappla fram till honom; år och mödor hade försvagat honom.

Abraham emottog honom med godhet: han bad honom sätta sig, tvättade hans fötter och bar till honom frukter och friskt vatten. Men då han såg, att gubben åt och drack utan bordsbön, frågade han honom, hvarför han icke tillbad himmelens Gud. Gubben svarade, att han tillbad endast elden och icke kände någon annan gud.

XVII.

(Forts.)

Abraham blef så uppretad af detta (hans) svar, att han jagade gubben bort från (ut ur) sitt tält.

När gubben gått, kallade Gud Abraham och frågade honom hvar främlingen var. Han svarade: "Jag har jagat bort honom, emedan han icke tillbad dig." Gud sade då till honom: "Jag har fördragit honom i hundra år, oaktadt han föraktade mig, och du, som han icke orsakade något bekymmer, kunde du icke fördraga honom en enda natt?"

När Abraham hört dessa ord, återkallade han gubben, bemötte honom gästfritt och gaf honom visa lärdomar.

Gör på samma sätt, och du skall bli belönad af Abrahams Gud.

II

Läsöfningar.

A. Anekdoter.

I.

Guldmakaren.

Lukiemel tälik de yeltum XVI^{id} isükom, du yels tels, medi al mekön golüdi ko koped. Ven äklödom etuvön fino kläni gletik, ägolom al Roma al nünön datüvi omik pape Leone X^{id} ¹.

At älasumom gudiküno datüveli, e ven lukiemel ädemanom mesedi, pap ägivom ome² saki gletik e säbi bigik, sagöl: "bi kanol mekön golüdi, nedol te böbi al lesävön omi e vafi al jelön omi ta tifels."

ORD.

Böb, börs; **leböb**, bank. — **Datuv**, uppfinning; **datüv**, upptäckt. — **Jel**, beskydd. — **Kiemel**, kemist; **lukiemel**, guldmakare. — **Klän**, hemlighet. — **Koped**, koppar. — **Med**, medel. — **Mesed**, belöning. — **Ned**, behof; **nedön**, hafva behof. — **Nun**, underrättelse; **nunön**, underrätta; **nün**, meddelelse; **nünön**, meddela, gifva del af. — **Pap**, påfve. — **Säb**, sabel. — **Sak**, säck, påse. — **Sävön**, gömma, dölja; **lesävön**, bevvara. — **Tif**, stöld. — **Vaf**, vapen.

II.

Voitures ädelmod.

Balsac äbegom vöno Voiture lugivön ome franis foltum. Voiture ägivom moni e älensumom debapenädi de Balzac, ab ägesedom omi, del suköl, na ipenom diso

¹ Leone är namnet Leo på italienska.

² Dativ-objektet står före ackusativ-objektet, emedan det senare är längre.

vödis at: "koefob das debob franis jöltum söle de Balzac plo gälod keli emekom obe, demanöl franis foltum de ob."

ORD.

Deb, skuld; **debön**, vara skyldig; **debapenäd**, revers. — **Gäl**, glädje; **gälön**, glädja; **gälod**, nöje. — **Koefön**, tillstå, erkänna. — **Lasum**, mottagande; **lensum**, emottagande. — **Lugivön**, låna ut (bildadt af **givön** och det förklenande **lu**). — **Sukön**, följa, efterträda.

III.

Den unge fysikern.

Plofed, kel iplänom juleles omik stäbis balid füsüda, ävilom logön va valiks ikapäloms gudiko omi. Äsäkom sembale de oms, kel ibinom vemo senitik, kioms binoms glälönäts vama e kaloda.

Gesag äbinom: "vam lonedom dinis e kalod blefom omis."

"Beno", plofed äfovom, "e li-kanol blöfön atosi dub sam?"

Füsüdel yunik ägepükom foviko: "dels binoms lonedik in hitatim e blefik in nifatim."

ORD.

Blef, korthet; **blefön**, förkorta. — **Din**, sak. — **Gepük** och **gesag** betyda båda svar. — **Hitatim**, sommar; **nifatim**, vinter (af **hit**, värme, **nif**, snö och **tim**, tid). — **Fov**, fortsättning; **foviko**, snabbt. — **Füsüd**, fysik; **füsüdel**, fysiker. — **Kalod**, köld. — **Loned**, längd; **lonedön**, förlänga. — **Lön**, egendom; **lönät**, egenskap; **glälönät**, hufvudegenskap. — **Plän**, förklaring. — **Sam**, exempel, prof. — **Senit**, uppmärksamhet. — **Stäb**, princip, grund. — **Vam**, värmel

IV.

Samvetsqval.

Redakel gaseda, in zif smalik Tāla, ilemom miglamis anik de jueg pepuröl; ab äloegom suno das jueg äbinom pemigöl ko meil. Bi no ävilob kusadön döbeli, äpladom in gased omik noti suköl:

"Elemob ädelo de tedel sembal zifa obsik miglamis lul de jueg, in kel miglam lafik de meil äbinom pemigöl. If pösod, kel ecütom obi, no sedom obe, ünü düps telsefol, miglamis lul de jueg teik, opublügob nemi omik."

Redakel käfik ägetom, büfü fin dela, miglamis lul de jueg legudik de spiratedels valik zifa.

ORD.

Cüt, *bedrägeri*. — **Döb**, *oriktighet*; **döbam**, *förfalskning*; **döbön**, *förfalska*. — **Gased**, *tidning*. — **Käf**, *list*. — **Kusad**, *anklagelse*. — **Loeg**, *observation, anmärkning*; **loegön**, *observera, anmärka*. — **Meil**, *mjöl*. — **Mig**, *blandning*. — **Nem**, *namn*. — **Not**, *avis, tillkännagifvande*. — **Pur**, *pulver*; **purön**, *pulvrисera*. — **Publüg**, *publik*; **publügam**, *kungörelse*; **publügön**, *kungöra*. — **Redak**, *redaktion*; **redakön**, *utgifva, redigera*. — **Spir**, *krydda*; **spiratedel**, *kryddkramhandlare*. — **Teik**, *obländad, ren*.

V.

Den gamle lögnaren.

Zuafel bäledik, kel äbinom in milit flentik de Tonkin, äkomipom legndiko, ab änevelatom nog gudi-kumo. Zuafel pävunom funliko in komip ta Anamitels, e kamadels tel ämopoloms omi se pugafel. — "Li-binom pefunöl?" fizir sembal äsäkom. — "Liedö! si", kamadels bofik ägepükoms seifölo. — "Kisi sagols?" pevunel äluvokom, "lifob nog." — "Kapel, no klödol-öd omi" bäledikum äsagom, "nolol das enevelatom du lif lölik oma."

ORD.

Anamitel, *Annamit*. — **Bäled**, *ålder* (här är fråga om blott två, därför är komparativen använd). — **Fizir**, *officerare*. — **Fun**, *lik*; **funik**, *likaktig*, *känslolös*; **funlik**, *dödlig*; **funön**, *döda*; **pefunöl**, *dödad*. — **Kamadel**, *kamrat*. — **Kap**, *hufvud*; **kapel**, *kapten*. — **Komip**, *strid*. — **Lif**, *lif*; **lifön**, *lefva*. — **Lölik**, *hel och hållen*. — **Milit**, *krigshär*. — **Polön**, *bära*; **mopolön**, *bära bort*. — **Pugafel**, *slagsfält* (af *fel*, *fält*, och *pug*, *slag*). — **Seif**, *suck*; **seifölo**, *suckande* (gerundiv). — **Velat**, *sanning*; **nevelat**, *lögn*; **nevelatön**, *ljuga*. — **Vökön**, *kalla*; **luvökön**, *ropa*. — **Zuafel**, *suav*.

VI.

En brydsam fråga.

Sifel de Krähwinkel äsedom vöno lödelis tel smazifa omik al pänel de Berlin al bonedön ome pänodi, kel ämutom¹ plösenön sanikeli komota.

Ven inakömoms in glezif, kanel äsäkom omes va äviloms sanikeli lifik u nelifik. Säk at äkofudom vemo lanedelis bofik; na imeditoms lonedo, yunikum äsagom: "mekol-öd omi lifik; if no plidom komote, ofunobs omi."

ORD.

Boned, *beställning* (föremål); **bonedam**, *beställning* (handling); **bonedön**, *beställa*. — **Kan**, *konst*; **Kanel**, *konstnär*. — **Kofud**, *förvirring*; **Kofudön**, *förvirra*. — **Kömön**, *komma*; **nakömön**, *anlända*. — **Komot**, *kommun*. — **Län**, *land*, *rike*; **laned**, *land*; **lanedel**, *landtman*. — **Lifik**, *lefvande*; **nelifik**, *död*. — **Loned**, *längd*; **lonedo**, *länge*. — **Medit**, *eftersinnande*; **meditön**, *eftersinna*, *begrunda*. — **Pän**, *målning*; **pänel**, *målare*; **pänod**, *tafla*. — **Plidön**, *behaga*. — **Plösenön**, *framställa*. — **Sanik**, *helig*; **sanikel**, *helgon*, *skyddspatron*. — **Sif**, *borgare*; **sifel**, *borgmästare*. — **Zif**, *stad*; **glezif**, *hufvudstad*; **smazif**, *småstad*.

¹ Det finnes ett annat ord för *skola*, **sötön**, som motsvarar tyskans *sollen*. Verbet *böra* heter **zesüdön** och *vara skyldig*, **debön**.

VII.

Kläderna göra mannen.

Feilel lusänik vilöl danön baoneli paga omik plo gön, keli igetom de om, äblinom ome bäseti de apods jönik.

Baonel äbinom lenu len tab, e feilel ämutom valädön lonedo in bicem, kiöp leps tel paklotöl jöniko äpledoms. Äniloms bäseti e, nen säkön däli, älufidoms lafi apodas.

Ven feilel älofom legivoti baonele, at äsagom ome: "apods binoms zelado vemo seledik ayelo, ibo logob das eblinol te bäseti lafik." — "Sekusadol-ös obi," feilel pakofudöl ägepükom, "bäset äbinom löliko fulik, ab sons olik evagoms omi in bicem, e no ekinob viatön omis."

ORD.

Apod, äpple. — **Baon**, adel: **baonel**, adelsman, hög herre. — **Bäset**, korg. — **Ben**, nåd, behag. — **Cem**, rum: **bicem**, tambur. — **Däl**, tillåtelse. — **Feilel**, bonde. — **Fidön**, äta: **lufidön**, sluka. — **Ful**, fullhet: **fulik**, full. — **Giv**, gåfva; **legivot**, skänk. — **Gön**, ynnest, gunst. — **Kinön**, våga. — **Laf**, hälft; **lafik**, half. — **Lep**, apa. — **Lof**, anbud. — **Nil**, grannskap; **nilön**, nalkas, närma sig. — **Pag**, by. — **Sekusad**, ursäkt. — **Seled**, sällsynthet. — **Vag**, tomhet, tomrum. — **Viat**, förhinder.

VIII.

Indianopolis' kryddkrämare.

Spiratedel de Indianopolis, in (Tats Pebalöl) Pebaltats, logöl das num aibonedelas omik no ämödom, ädatikom lukomedi rigalik. Ämaniföfom in gasesds valik zifa pesevami at:

"Esetopob in lemacem obik saki ninlaböl paunis tels de kaf; ogivob, len fin yela, domi de doabs mil aibonedele, kel urätom kuladiküno numi bonas kels binoms ino."

Lödels valik de Indianopolis, spelöl rätön numi e getön domi, älemoms, des del suköl, kafi omsik in dom spiratedela visedik, e, do at ägivom, balul 1^{id} yela alik, domi pepömetöl, ävedom tedel liegikün zifa ünü yels nemödik.

ORD.

Aibonedel, kund. — **Balul**, sammandrag af bal och mul, januari. — **Bon**, böna. — **Doab**, dollar. — **Komed**, rekommendation; **lukomed**, reklam, puff. — **Kulad**, noggrannhet. — **Lemacem**, bod (af cem, rum, och lem, köp). — **Möd**, mängd; **mödik**, mycket; **mödön**, öka. — **Ninlabön**, innehålla (af in labön). — **Num**, antal. — **Paun**, skålpund. — **Pesevam**, tillkännagifvande, annons. — **Pömet**, löfte. — **Rät**, gåta; **rätön**, gissa. — **Rigal**, ett original; **rigalik**, egenomlig. — **Setopön**, utsätta. — **Tat**, stat. — **Tikön**, tänka; **datikön**, upptänka. — **Vedön**, blifva. — **Visedik**, klok.

IX.

Bör man stiga upp bittida eller sent?

Fat sembal älabom sonis tel: son bäledikum älöfom studi e äsustanom göliko; son yunikum äbinom nedutik e älüvom te bedi, ven blod omik ivobom ya du düps bal u tel.

Son dutik äspatom vöno göliküne e ätuvom böbi ninlaböl könis golüdik mödik. Fat ägolom in cem slipela e, jonöl böbi ome, äsagom: "logol-öd, nedutel, kelosi blod olik etuvom, bi esustanom so göliko." — "Logob osi", slipel ägepükom, "ab iflabel böba idunom-la äs ob, no ipölüdom-öv moni omik."

ORD.

Bed, säng. — **Dut**, flit; **nedut**, lättja; **nedutik**, lat; **nedutel**, lätting. — **Gödel**, morgonen; **gölik** (gödelik), tidig; **göliko**, tidigt. — **Jonön**, visa. — **Lab**, egendom; **label**, egare; **labön**, ega, hafva. — **Lüv**, öfvergifven belägenhet; **lövön**, öfvergifva, lemna. — **Sustanön**, stiga upp.

X.

Ett billigt ur.

Söl sembal, laböl senedi feinik, äkōmom vōno in lemagem de Wien e ämekom jonōn oke pokaglokis golūdīk de vōlads difik. Älemom bali plo frans tum, äpelom omi e ämogolom.

Pos minuts anik, ägekōmom sagöl das äbizugom gloki jōnikum. Äsevälom bali de frans teltum luls e äsagom glokatedele: "egivob ya franis tum ole; eko glok de frans tum, keli gegivob ole, sikodo debob nog franis luls." Glokatedel äkitom kali, danöl milna aibonedeli nulik.

ORD.

Bizug, *fördel, företräde*; **bizugön**, *föredraga*. — **Dif**, *olikhet*. — **Fein**, *finhet*. — **Glok**, *större ur*; **pokaglok**, *fickur*; **glokatedel**, *urmakare*. — **Kal**, *räkning*. — **Kit**, *qvitto*; **kitön**, *qvitte*. — **Nul**, *nyhet*. — **Sened**, *yttre, utsida*; **senedik**, *yttre* (adj.). — **Välön**, *utkora*; **sevälön**, *välja*. — **Völad**, *värde*.

XI.

Amerikansk puff.

In nifatim lätik, zōts legletik pikleboms su möns de New-York, su kels äbinos pebuköl ko tonabs gianik: BISIEDAL... PEMÖLODÖL. Ab, ven spatels äniloms, älilādoms nog vōdis votik in tonabs smalikum, sodas lenun lefulnik äbinom äs sukos:

BISIEDAL äbinom-öv PEMÖDOLÖL

fa kalod e vatöf,

if no äpolom-la, sis yels tel,

jitis lainik de¹ JAMES WIGHT, 31, Newstreet².

¹ De eller fa, hvilket man vill. De framhåller, att han eger och säljer skjortor, fa att han tillverkar dem.

² Gators namn öfversättas icke.

ORD.

Bisiedel, *president i ett sällskap*; **bisiedal**, *president i en republik*. — **Bük**, *boktryck*. — **Fulik**, *full*; **lefulik**, *fullkomlig*; **lefulnik**, *fullständig*. — **Gian**, *jätte*; **gianik**, *jättelik*. — **Jit**, *skjorta*. — **Kleb**, *klister*. — **Lain**, *ull*. — **Lätik**, *sist*. — **Mölod**, *mord*. — **Mön**, *mur*. — **Nun**, *nyhet, underrättelse*; **lenun**, *annons*. — **Spat**, *promenad*. — **Zöt**, *affisch*.

XII.

Teori och praktik.

Lükionel, *kel ilovepolom lufilosopelis glikik, igetävom balüdelo al paels omik, kels älifoms in laned*.

Mot omik iloetof al¹ gödelafid pejinis tel. Filosopel ävilom gebön pöti al jonön tikäli omik: "mot", äsäkom, "pejinis limödik eloetol?" — Säk at äkofudom mödo moti, kel äklödof das nolel yunik äbinom nekotenik demü späl ofik, e ägepükof: "labobs te tel." — "Pölol," lükionel äfovom vikodiko, "logob pejinis kil. Numobs-öd: eko bal, e eko tel; beno! bal e tel binoms kil!" — "Velatö," fat äsagom, "son obsik ekalom gudiküno; alik de obs ogetom pejini lölik. Ol, mot, sumol-öd pejini at; ob, osumob telidi, e filosopel olabom kilidi."

ORD.

Balüdel, *söndag*. — **Fov**, *fortsättning*. — **Gebön**, *använda, begagna*. — **Fid**, *måltid*; **gödelafid**, *frukost*. — **Filosopel**, *filosof*, **lufilosopel**, *sofist*. — **Glik**, *Grekland*. — **Kalön**, *beräkna*. — **Loet**, *stek*. — **Lovepolön**, *öfversätta, efter orden: öfverflytta till ett annat språk*. — **Lükion**, *lyceum*. — **Nol**, *vetenskap*; **nolel**, *lärd*; **nolön**, *veta*. — **Num**, *antal*; **numön**, *räkna*. — **Pals**, *föräldrar* (i volapük-tyskt lexikon har ordet icke pluralisform). — **Pöi**, *villfarelse*; **pölön**, *bedraga sig*. — **Pejin**, *dufva*. — **Pöt**, *tillfälle*. — **Späl**, *sparsamhet*. — **Täv**, *resa*; **tävön**, *att resa*; **getävön**, *återvända*. — **Tik**, *tanke*; **tikäl**, *ande*. — **Velat**, *sanning*; **velatö**, *i sanning*. — **Vikod**, *seger*; **vikodik**, *segerstolt*; **vikodön**, *besegra*.

¹ **Al**, som uttrycker ändamål, är här lämpligare än **plo**.

XIII.

Samvetsgrann domare.

Lelodazug ädeklautom, büfü tim anik, in Kalifonän, e tävels tel pävunoms vemo: bal¹ päfunom, votik äpö-lüdom lögi detik. Balögel e of-matel pefunöla äpözetoms ta kopanöm leloda. Cödel äbevilom doabis lulmil of-viudele, e doabis balseulmil balögele. Atos no äplidos of-viudele e äsäkof cödele kikod man lölik ävöladom te kildil löga. "Din binom balikün," cödel ägepükom, "man kele lög defom no kanom dagetön lögi nulik, ab of-viudel ko doabs lulmil otuvof nefikuliko mateli, kel binom noe äso nulik, ab sägo nog gudikum ka balid."

ORD.

Äso, såsom. — Bevilön, bevilja. — Cöd, rättvisa; cödel, domare; cödön, döma. — Defön, fela. — Detik, höger; nedetik, venster. — Fikul, svårighet; nefikul, lätthet. — Getön, emottaga; dagetön, erhålla. — Klaut, jernvägs-skëna; deklautön, urspåra. — Kopanöm, sällskap. — Lelodazug, af lelod, jernväg, och zug, tåg. — Lög, ben; balögel, som blott har ett ben. — Mat, äktenskap; matel, make. — Noe, icke blott (volapük-tyskt lexikon öfversätter det följande utan äfven med soe). — Plidön, behaga. — Pözet, rättegång; pözetön, göra sak. — Völad, värde; völadön, gälla, vara värd. — Viud, enklingsstånd; viudel, enkling. — Vom, qvinna; of-matel, maka.

XIV.

Tankspriddhet.

Newton ävobom vöno ko zil so gletik len sugiv fikulik das no ävilom lüvön omi al göledön ko famül. Of-matel omik, dledöl das cun lonedik äkanom mekön omi malädik, äsedof of-düneli in cem omik ko nög e

¹ Volapük-tyskt lexikon återgifver *den ene . . . den andre* med *balimik . . . votimik*.

cafil de vat. Äbüdof atofe kukön nögi e blibön in cem, jü masel ofik ifidom omi; ab Newton, vipöl binön soalik, äsagom ofe das om it ävilom kukön nögi e ämosedom qh. Of-dünel äpladof nögi su tab, nebü pokaglok omik, e ämogolof.

Ven ägekömof, pos minuts anik, ätuvof maseli nebü fil kipöl nögi in nam, du glok äkükom in cafil.

ORD.

Büd, *befallning*. — **Caf**, *kittel*. — **Cun**, *fasta*. — **Dib**, *djup*; **dibön**, *fördjupa*; **dibön oki**, *fördjupa sig*. — **Dün**, *tjenst*; **dünan**, *tjenare*; **dünel**, *betjent*; **dünön**, *tjena*. — **Famül**, *familj*. — **Göledön**, *frukostera*. — **Kipön**, *hålla (i handen)*. — **Kukön**, *försätta i kokning*; **kükön**, *koka*. — **Lüvön**, *lemna*. — **Nög**, *ägg*. — **Sedön**, *skicka*; **mosedön**, *bortsända*. — **Soal**, *ensamhet*; **soalik**, *ensam*. — **Sugiv**, *ämne*. — **Vip**, *önskan*.

XV.

Den sluga normandiskan.

Feilel Normänik ibüdom of-matele omik selön pos deil oma jevali e dogi omik, sagöl das äkanof bekipön plo ok völad i dogi, ab das ämutof gegivön palügeles omik moni jevala.

Sosus feilel ideilom, of-viudel ämekof klebön su yan doma zöti suköl:

Poseloms demü dedeil:

1 ^{do}	<i>Jeval</i>	plo	frans	5
2 ^{do}	<i>Dog</i>	plo	frans	500

Lemels mödik äkömoms foviko al labön jevali; ab of-Normänel luvisedik äsagof omes das ävilof selön jevali ute te kel ilemom-öv balüdo dogi. Palügels feilela ävokoms of-viudeli bifü cödels, ab äpölüdoms pözeti.

ORD.

Balüdo, *först.* — **Bekipön**, *behålla.* — **Deil**, *döden:*
dedeil, *dödsfall.* — **Dog**, *hund.* — **Jeval**, *häst.* — **Luvised**,
slughet. — **Normän**, *Normandie.* — **Palüg**, *släktskap:* **palü-**
gels, *slägtingar, anhöriga.*

XVI.

List mot list.

Fizir de sukef de Cromwell älöfom mödo of-soni yunikün Jelala e palöfom leigo fa of; ab laböl speli nonik dagetön zepami fata ofik ämobom ofe mati klänik.

Pösod sembal ädatüvom kläni e änünom omi al Cromwell. "Galol-öd", at äsagom "e notol-öd osi obe, ven fizir e of-son obik obinoms kobo." — Atos äjenos dels tel poso, e ven Cromwell änitlidom süpito in cem of-sona omik, ätuvom fiziri su kiens bifü of.

"Seplänol-öd kodöti olik", äsagom in zun gletik al fizir. At ägepükom ko pliseuäl mödik: "söl obik, löfob vemo of-cemadüneli of-sona olik, ab nevilof givön obe nami ofik, e, bi nolob das of-son olik labof fluni gletik su vomül et, äbegob ofi pükön gönü ob."

"O", Cromwell ägesagom, "if atos binos zit, kanob ba dunön bosi plo ols", e äbüdom deblinön of-düneli.

"Kikod nevilol matön fiziri at", äsagom ofe; "binom flen obik, e desidob das givol zepami olik." — Of-dünel, kel älabof nosi tatos, no äkinof gepükön, e Cromwell äfovom: "suemob kofudami olik. Vokon-öd pädeli obik".

Pädel äkömom, e Jelal äbüdom ome komatön foviko fiziri ko of-cemadünel.

ORD.

Cemadünel, *kammartjenare.* — **Dagetön**, *erhålla.* — **Deblinön**, *medföra.* — **Desid**, *åstundan.* — **Fizir**, *officerare.*
 — **Flun**, *inflytande.* — **Gal**, *vakt:* **galön**, *hålla vakt, vaka.*
 — **Jel**, *beskydd:* **jelal**, **jelal**, *beskyddare* (jempf. **bisiedal**).
 — **Kien**, *knä.* — **Kinön**, *våga.* — **Matön**, *äkta* (verb);
komatön, *viga, bortgifta.* — **Mob**, *förslag.* — **Nevilön**,

neka, vägra. — **Not**, underrättelse; **notön**, underrätta. — **Nitlidön**, inträda. — **Pädel**, pastor, kaplan. — **Plisen**, närvaro; **plisenäl**, sinnesnärvaro. — **Seplän**, förklaring. — **Suemön**, förstå. — **Sukef**, följe, svit. — **Süpito**, oförmodadt. — **Tatos**, af ta atos, emot detta. — **Vom**, kvinna; **vomil**, liten kvinna; **vomül**, fröken. — **Zepam**, samtycke. — **Zit**, händelse, fall; **zitön**, vara fallet. — **Zun**, vrede.

B. Handelsbref m. m.

XVII.

Forntidens banker.

1.

Rig leböbas mutom pasükön in bäledat vemo fagik. Doküms mödik noeloms das leböbels äsibinoms ya in Roma du yeltums balid pübliga. Lilädobs in Demosthenes das atos äzitos leigo in Athenae¹: leböbs gletik mödumik äbinoms pesevöl in tim et in Glik. Nolobs sägo das aniks leböbas at äbinoms penoganöl äs monastüts obsik nuik e älaboms kopanelis, kels ikoblinoms moni zesüdik.

De kim Glikels elenadoms finanavi?

Peblöfos das Glikels elenadoms finanavi de Fönizänels, ko kels älaboms melakis tedelik pesetenöl sis tims fagikün; Fönizänels igetoms noli omsik finanavik de pops de Babylon e Ninive.

ORD.

Bäledat, forntid. — **Blöf**, bevis. — **Böb**, börs, portmonnä; **leböb**, bank; **leböbel**, bankir; **leböbadom**, bankirhus. — **Doküm**, dokument. **Fag**, fjerran (subst.); **fagik**, aflägsen. — **Finan**, finanser; **finanav**, finansvetenskap. — **Fönizän**, Fenicien. — **Glik**, Grekland. — **Koblinön**, samla (eg. bringa tillsammans). — **Kopanöm**, sällskap; **kopanal**, medlem, ledamot; **kopanel**, kompagnon.

¹ Vi hafva gifvit den latinska formen åt egennamn från forntiden.

Melak, *relationer, förbindelser.* — **Monastüt**, *penninganstalt.* — **Noel**, *vittne; noelön*, *vittna.* — **Noganön**, *inrätta, organisera.* — **Nuik**, *nuvarande* (af *nu, nu*). — **Pop**, *folk.* — **Püblig**, *republik.* — **Sukön**, *följa; sükön*, *söka.* — **Tenön**, *sträcka, försträcka; setenön*, *utsträcka, utvidga.* — **Sibinön**, *vara till, existera.* — **Zesüd**, *behof; zesüdik*, *nödvändig.*

2.

Etuvon in zifs et tel dokūmis lemödik, kels binoms pepenöl su teins de taim pebaköl: ans ninpenädas at binoms kalabuks, klödatapeneds e sägo cänapeneds. Spod leböbelas anik pelovepolom e jonom das leböbadoms esibinoms in Babylon, kels äcänoms moni e ägivoms cänis ko nem labela, kelas suäm äkanom pagetön in zif votik kinäna.

Bevü ninpenäds petuvöl in Babylon bal binom lepato makabik: ninlabom nemi leböbela sembal, kel älifom in yeltum VIII^{id} büfü timag obsik: pänemom *Egidhi*.

ORD.

Bakön, *baka.* — **Cänapened**, *vexel; cänön*, *vexla penningar.* — **Getön**, betyder här: *uppbära penningar.* — **Glik**, *Grekland.* — **Jönon**, *visa.* — **Kal**, *räkning; kalabuk*, *räkenskapsbok.* — **Kinäna**, *rike.* — **Klödat**, *kredit; klödatapened*, *kreditbref.* — **Label**, *innehafvare af en vexel.* — **Makab**, *märkvärdighet.* — **Nemön**, *nämna; panemön*, (*benämns*), *kallas, heta.* — **Ninpenäd**, *inskrift.* — **Spod**, *brefvexling.* — **Suäm**, *belopp, summa.* — **Taim**, *lera.* — **Tein**, *tegel.* — **Timag**, *tidräkning, era.*

XVIII.

Anhållan om upplysningar.

Paris, place Malesherbes, 108, 1886 balul 1^{id}.

Söle *John Jackson*, Liverpool.

Söl löfik.

Labob soni keli vipob sedön al zif olik, dat lenadom pobo päki nelijik.

Äbinob-öv vemo kotenik, if äkanol-la lasumön omi in tedadom olik: älenadom-öv otüpo püki e tedi.

Son obik labom yelis balsejöl, binom vemo dutik, sevom bukami e penom nepöko pükis flentik e tälik.

Valädob gepüki sunik e blibob, Söl löfik,

dünan olik divodikün,

E. GRÉGOIRE.

ORD.

Önskligt vore, att man antog en enda form för att börja och sluta ett bref: **Söl** eller **Söl löfik** som begynnelseterm och **dünan olik** eller **dünan olik divodikün** som slutterm. Vi hoppas till och med, att innan kort alla skola förena sig om att fullständigt utesluta alla s. k. höflighetsuttryck ur handelsbref skrifna på volapük.

Blibön, *dröja kvar*. — **Bukam**, *bokföring*. — **Lasumön**, *emottaga*. — **Otüpo**, *på samma gång*. — **Nepöko**, *sammandrag af nepökiko, af pök, fel*. — **Sunik**, *snabb, af suno, snart*.

XIX.

Cirkulär från ett bankirhus.

Bordeaux, 1886 telul 5^{td}.

Söl.

Labob stimi nünön ole, dub zülag at, das elebli-mob in zif at stüti de leböb e komität laböl plo fiam:

Charles Duhamel.

Begob oli noetön disapenädi obik e bestimön obi suno ko komits olik.

Dünan olik,

CHARLES DUHAMEL.

ORD.

Bestimön, *hedra*, af **stimön**, *hedra*. — **Disapenäd**, *underskrift*. — **Fiam**, *firma*. — **Komit**, *order, beställning; komität, kommission*. — **Leblimön**, *grunda*, af **blimön**, *inrätta*. — **Noet**, *not, anteckning; noetön*, *taga notis om*. — **Stüt**, *handelshus*. — **Zülag**, *cirkulär*.

XX.

*Cirkulär för en general-agentur.*Paris, 1886 kilul 10da.

Söl.

Melak obsik ko län olik evedom vemo pesetenöl sis yels anik. Edanemobs sikodo söli *Dentcheff*, in Odessa, as dunani obsik valikodik plo Lusän lölik.

Egivobs ome däلامي lensumön komitis plo kal obsik e kitön pelamis in nem obsik.

Otuvol diso disapenädi söla *Dentcheff*.

Spelobs das ogebol vemo ofen medami omik plo boneds olik.

Dünans olik,

DAUX e K^o.

ORD.

Boned, *beställning = handelsvara; bonedam*, *beställning*. — **Dälam**, *fullmakt*. — **Danemön**, *utnämna*. — **Diso**, *här nedanför*. — **Dunan**, *agent*. — **Gebön**, *använda*, här: *taga sin tillflykt till*. — **Medam**, *bemedling*. — **Melak**, *handelsförbindelser*. — **Pel** eller **pelam**, *betalning*. — **Valikodik**, *general, allmän, af valik, all*.

XXI.

*Förfrågningar.*Stockholm, 1886 folul 30^{id}.Söles *Fould e K^o*, Paris.

Egetobs bonedami de francs 10,000 de söls *Lorey e Charpentier*, in *Orleans*. Bi leno sevobs sölis at, begobs olis vestigön va juitoms klödati mödik in zif omsik.

Pömetobs büo oles das ogebobs kautiko nünis olsik, e lesagobs oles das obinos gälod gletik plo obs, ven okanobs duinön düni oles in zit sümik.

Binobs dünans olsik divodikün,

KLEFSTAD e PETERSEN.

ORD.

Duinön düni, *göra en tjänst*. — **Juitön**, *åtnjuta, ega*. — **Kaut**, *försigtighet*. — **Lesagön**, *försäkra, bekräfta*. — **Nün**, *meddelande, underrättelse*. — **Pömet**, *löfte*. — **Sümik**, *liknande*. — **Vestigön**, *förfråga sig; göra sig underrättad om*.

XXII.

*Svar på föregående bref.*Paris, 1886 lulul 8^{id}.Söles *Klefstad e Petersen*, Stockholm.

No kanobs givön oles nünis fümik dö tedadom, penömodöl in pened olsik de 30^{id} mula büfik.

Söls *Lorey e Charpentier* laboms lemacemi gletik in süt jönikün zifa, ab nolobs nosi tefü monameds omsik. Konsälobs oles penön söle *Chevard* in *Rochefort*, kel labom fetanis ko oms, sis yels mödumik.

Spelobs das okanobs binön pöfödikum oles votikna.

Dünans olsik divodikün,

FOULD e K^o.

ORD.

Büfik, *föregående*, af büf, *före*. — Fetan, *förbindelse*. — Füm, *bestämmdhet*. — Konsäl, *råd*. — Med, *medel*, *utväg*; *monamed*, *penningetillgång*. — Nömod, *omnämmande*. — Pöfud, *nytta*. — Votikna, *en annan gång*.

XIII.

Order-bref.

Lyon, 1886 mälul 15^{id}.

Söle *Okobu*, Yokohama.

Begobs oli lemön plo kal obsik, e sedön obes ko naf balid kel odevegom al Flent:

miglamis 4,000 de satin Oshio.

No vilobs givön umo ka franis 75 a miglam.

If völad's satina disoms stenüdiko, ven ogetol penedi at, valädol-ös, vigs kil u fol, büfo lefulol komiti obsik.

Binobs dünans olik divodikün,

CHEVALIER e RENAUD.

ORD.

A miglam, *per kilo*. — Disön, *falla (i pris)*. — Fulön, *fylla*; lefulön, *utföra*. — Naf, *fartyg*. — Satin, *siden*; Oshio-satin eller satin Oshio. — Stenüd, *styrka*. — Veg, *väg*; devegön, *afgå (till sjös eller till lands)*; vegön, *färdas*. — Völad, *pris, värde*.

XXIV.

Svar på föregående.

Yokohama, 1886 velul 30^{id}.

Söles *Chevalier e Renaud*, Lyon.

Gepüköl penede olsik de mälul 15^{id} yela at, nunob olis das elemob, plo kal e segun komit olsik, miglamis 4,000 de Oshio-satin, plo frans 70 a miglam.

Segun desid olsik, esedob omis oles ko naf "Le Requin" odevegöl al Marseille, jölul 4^{id}.

Opelob obi me tlat muls kil sis dät.

Dūnan olsik divodikūn,

OKOBU.

ORD.

Gepüköl, *till svar å.* — **Me tlat muls kil sis dät**, medelst en vaxel på tre månader (a dato). — **Odevegöl**, som skall afgå. — **Opelob obi**, jag skall betäcka mig, eg. jag skall betala mig. — **Plo kal**, olsik är underförstådt.

XXV.

1. *Avis öfver utställd tratta.*

Madrid, 1886 jölul 25^{id}.

Söles *Agnelet frères*, Paris.

Labob stimi nunön olis atoso das etlatob su ols:

fr. 2,500, b. Jolly, muls 2 sis dät.

Noetöls-ös tlati obik e mekols-ös ome lasumi gudik.

Dūnan olsik divodikūn,

HERNANDEZ.

2. *Ofvannämnda tratta.*

Madrid 1886 jölul 25^{id}.

Gudik plo fr. 2,500.

Balsul 25^{id} yela at, pelols-ös, cenū cānapened at balid, бүдү сөл *Jolly*, in Paris, suāmi de

frans telmil lultum.

Egetols völad i cans. Böladols-ös kali obsik segun nunod.

Söles *Agnelet frères*,

Paris.

HERNANDEZ.

ORD.

Atoso, härmed. — **Böladön**, debitera. **Büdü**, i förkortning **b**, order. — **Cenü**, i utbyte, emot. — **Noet**, not, anteckning; **noetön**, notera, anteckna. — **Nunod**, avis. — **Tlatön**, draga (vexel). — **Suäm**, belopp. — **Völad**, här: summa, värde. Emedan *frères* är en del af firmans namn, öfversättes det icke.

XXVI.

Rekommendationsbref.

Paris, 1886 balsebalul 5id.

Söle *Hornstein*, Wien.

Söl löfik,

Pened at polovegivom ole fa söl *A. Santerre*, bal de cifs leböbadoma *Vilain e K°* in zif obsik.

Söl *Santerre* desänom visitön *Löstäni* al stabön fetanis bevü dom omik e leböbels anik *Bömäna e Nugäna*.

Labol-ös gudi yufön fleni obik in beginam omik: obinob vemo danik ole plo flenöf keli olabol plo om, e kanol numön su dünavil obik, ven flens olik okömoms al Paris.

Divodikün olik.

BERTHIER.

ORD.

Begin, början; **beginam**, företag. — **Bömän**, *Böhmen*: **Löstän**, *Österrike*; **Nugän**, *Ungarn*. — **Cif**, chef. — **Dan**, tacksamhet, erkänsla. — **Desän**, afsigt; **desänön**, hafva för afsigt. — **Dünavil**, tjänstfärdighet, eg. villighet att tjena. — **Flenöf**, vänlighet. — **Lovegivön**, öfverlemna. — **Numön**, räkna, både i egentlig och figurlig mening. — **Stabön**, grunda. — **Visitön**, besöka. — **Yufön**, hjälpa.

Innehåll:

Inledning	III.
---------------------	------

Första boken.

Språklära.

I. Uttal och rättskrifning	1.
II. Substantivet	3.
III. Adjektivet	5.
IV. Räkneord	7.
V. Pronomen	10.
VI. Verbet	16.
VII. Adverbet	24.
VIII. Prepositioner	28.
IX. Konjunktioner	34.
X. Interjektioner	35.
XI. Ordföljden	37.
XII. Språkegenheter	39.

Andra boken.

Ordbildningslära.

I. Stamord	42.
II. Härledda ord	45.
III. Sammansatta ord	60.

Tredje boken.

Skrif- och läsöfningar.

I. Skriföfningar	63.
II. Läsöfningar	73.

Donaco de H. Haller 10/69